

Bruksela, 7 grudnia 2017 r.
(OR. en)

15586/17

Międzyinstytucjonalny numer
referencyjny:
2015/0278 (COD)

SOC 806
MI 947
ANTIDISCRIM 62
AUDIO 136
TELECOM 354
CODEC 2050

WYNIK PRAC

Od:	Sekretariat Generalny Rady
Do:	Delegacje
Nr poprz. dok.:	15096/17
Nr dok. Kom.:	14799/15 + ADD 1 - ADD 3 - COM(2015) 615 final
Dotyczy:	Wniosek dotyczący DYREKTYWY PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich w odniesieniu do wymogów dostępności produktów i usług – Podejście ogólne

Delegacje otrzymują w załączeniu tekst podejścia ogólnego do wyżej wymienionej dyrektywy, wypracowanego na posiedzeniu Rady EPSCO w dniu 7 grudnia 2017 r.

Wniosek¹

DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

w sprawie [...] ²wymogów dostępności produktów i usług

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 114,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego³,

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą,

a także mając na uwadze, co następuje:

¹ Zmiany w stosunku do pierwotnego wniosku oznaczono w następujący sposób: nowy tekst **pogrubiono**, a skreślenia wyróżniono nawiasem kwadratowym [...].

² Część tytułu skreślono jako zbędną (propozycja prawników lingwistów).

³ (Przyjęto dnia 25 maja 2016 r.) Dz.U. C z , s. .

- (1) Celem niniejszej dyrektywy jest przyczynienie się do właściwego funkcjonowania rynku wewnętrznego w drodze zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich oraz poprzez wyeliminowanie barier w swobodzie przepływu niektórych dostępnych produktów i usług. **Poprawiłoby to ofertę** dostępnych produktów i usług na rynku wewnętrznym.
- (2) Popyt na dostępne produkty i usługi jest wysoki, a **przewiduje się**, że liczba osób niepełnosprawnych [...] znacznie wzrośnie. [...] Środowisko, w którym produkty i usługi są bardziej dostępne, umożliwia większe włączenie społeczne i ułatwia **osobom niepełnosprawnym** prowadzenie niezależnego życia.
- (2a)(nowy)** Niniejsza dyrektywa definiuje osoby niepełnosprawne zgodnie z Konwencją ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (UNCRPD), której Unia Europejska jest stroną od dnia 21 stycznia 2011 r. UNCRPD stwierdza, że „pojęcie »osoby niepełnosprawne« obejmuje osoby, które mają długotrwale naruszoną sprawność fizyczną, umysłową, intelektualną lub w zakresie zmysłów, co może, w oddziaływaniu z różnymi barierami, utrudniać im pełny i skuteczny udział w życiu społecznym na zasadzie równości z innymi osobami”. Niniejsza dyrektywa promuje pełny i skuteczny udział w życiu społecznym na równych prawach poprzez poprawę dostępu do podstawowych produktów i usług, które z uwagi na swój pierwotny projekt lub późniejsze dostosowanie zaspokajają szczególne potrzeby osób niepełnosprawnych.
- (2b)(nowy)** Niniejsza dyrektywa przyniesie korzyść również innym osobom, które doświadczają stałych lub czasowych ograniczeń funkcjonalnych wynikających z innych naruszeń sprawności fizycznej, umysłowej, intelektualnej lub sensorycznej, z wieku lub z innych przyczyn związanych z niepełną sprawnością cielesną, które mogą, w oddziaływaniu z różnymi barierami, również utrudniać im pełny i skuteczny udział w życiu społecznym, na zasadzie równości z innymi osobami.

- (3) Rozbieżności przepisów ustawowych, **wykonawczych** i administracyjnych przyjętych przez państwa członkowskie w zakresie dostępności produktów i usług dla osób niepełnosprawnych [...] stwarzają bariery dla swobodnego przepływu tych produktów i usług oraz zakłócają skuteczną konkurencję na rynku wewnętrznym. Bariery te mają szczególny wpływ na podmioty gospodarcze, w szczególności na małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP).
- (4) Z uwagi na różnice pomiędzy krajowymi wymogami dostępności, indywidualni przedsiębiorcy, MŚP i mikroprzedsiębiorstwa zniechęceni są do podejmowania przedsięwzięć biznesowych poza swoim krajowym rynkiem. Ustanowione przez państwa członkowskie krajowe, a nawet regionalne czy lokalne wymogi dostępności różnią się obecnie zarówno pod względem zakresu, jak i poziomu szczegółowości. Te różnice wywierają negatywny wpływ na konkurencyjność i wzrost gospodarczy, ze względu na dodatkowe koszty ponoszone w związku z tworzeniem i wprowadzaniem na każdy rynek krajowy dostępnych produktów i usług.
- (26) Większość miejsc pracy w Unii powstaje w MŚP i w mikroprzedsiębiorstwach. Mają one kluczowe znaczenie dla przyszłego wzrostu gospodarczego, jednak bardzo często napotykają na przeszkody i utrudnienia przy opracowywaniu swoich produktów lub usług, zwłaszcza w kontekście transgranicznym. Konieczne jest zatem ułatwienie działalności MŚP i mikroprzedsiębiorstw poprzez harmonizację krajowych przepisów w zakresie dostępności, przy jednoczesnym zachowaniu koniecznych gwarancji.
- (5) Konsumenci dostępnych produktów i odbiorcy dostępnych usług muszą płacić wysokie ceny ze względu na ograniczoną konkurencję wśród dostawców. Rozdrobnienie regulacji krajowych ogranicza ewentualne korzyści, jakie mogłaby przynieść wymiana doświadczeń z partnerami krajowymi i międzynarodowymi w kwestii reagowania na zmiany społeczne i technologiczne.

- (6) Zbliżenie środków krajowych na poziomie Unii jest zatem niezbędne dla prawidłowego funkcjonowania rynku wewnętrznego, aby położyć kres rozdrobnieniu rynku dostępnych produktów i usług, stworzyć ekonomię skali, ułatwić handel transgraniczny i transgraniczną mobilność, pomóc podmiotom gospodarczym w koncentrowaniu zasobów na innowacjach, zamiast wykorzystywania tych zasobów do zapewniania zgodności z niejednolitymi wymogami prawnymi w całej Unii.
- (7) Korzyści wynikające z harmonizacji wymogów dotyczących dostępności na rynku wewnętrznym zostały potwierdzone poprzez stosowanie dyrektywy 2014/33/UE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie dźwigów⁴ oraz rozporządzenia (WE) nr 661/2009 Parlamentu Europejskiego i Rady⁵ w dziedzinie transportu.
- (8) W dołączonej do traktatu z Amsterdamu deklaracji nr 22 przyjętej na konferencji przedstawicieli rządów państw członkowskich zawarto uzgodnienie, że przy opracowywaniu środków na mocy art. 114 Traktatu instytucje Unii powinny brać pod uwagę potrzeby osób niepełnosprawnych.

[motyw 9 dotyczący karty zamieszczono w końcowej części motywów, po motywie 51]

⁴ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/33/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie harmonizacji ustawodawstw państw członkowskich dotyczących dźwigów i elementów bezpieczeństwa do dźwigów (Dz.U. L 96 z 29.3.2014, s. 251).

⁵ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 661/2009 z dnia 13 lipca 2009 r. w sprawie wymagań technicznych w zakresie homologacji typu pojazdów silnikowych dotyczących ich bezpieczeństwa ogólnego, ich przyczep oraz przeznaczonych dla nich układów, części i oddzielnych zespołów technicznych (Dz.U. L 200 z 31.7.2009, s. 1).

- (10) Ogólnym celem strategii jednolitego rynku cyfrowego jest uzyskanie z połączonego jednolitego rynku cyfrowego trwałych korzyści ekonomicznych i społecznych. Unijni konsumenci wciąż nie mogą w pełni korzystać z niższych cen i z większego wyboru, które może zapewnić jednolity rynek, ponieważ transakcje transgraniczne *on-line* nadal są bardzo ograniczone. Fragmentacja ogranicza popyt na transgraniczne transakcje handlu elektronicznego. Potrzebne są również wspólne działania, aby zapewnić osobom niepełnosprawnym pełny dostęp do [...] treści elektronicznych, **takich jak łączność elektroniczna i dostęp do audiowizualnych usług medialnych**. Należy zatem ujednolicić wymogi dostępności na całym jednolitym rynku cyfrowym oraz zapewnić, by wszyscy obywatele Unii, bez względu na stopień sprawności, mogli czerpać z niego korzyści.
- (11) [...] Po tym, jak Unia [...] **została stroną UNCRPD**, postanowienia tej konwencji stały się integralną częścią porządku prawnego Unii.
- (12) [...] **UNCRPD** zobowiązuje [...] strony konwencji do wprowadzenia odpowiednich środków w celu zapewnienia osobom niepełnosprawnym, na zasadzie równości z innymi osobami, dostępu do środowiska fizycznego, środków transportu, informacji i komunikacji, w tym technologii i systemów informacyjno-komunikacyjnych, a także do innych urządzeń i usług, powszechnie dostępnych lub powszechnie zapewnianych, zarówno na obszarach miejskich, jak i wiejskich. Komitet ONZ ds. praw osób niepełnosprawnych **wskazał na** potrzebę stworzenia ram prawnych z konkretnymi, wykonalnymi i określonymi w czasie poziomami odniesienia w celu monitorowania stopniowego tworzenia warunków dostępności.
- (13) Wejście w życie **UNCRPD** w porządkach prawnych państw członkowskich oznacza potrzebę przyjęcia dodatkowych przepisów krajowych dotyczących dostępności produktów i usług, a przy braku działań ze strony Unii **przepisy te** mogłyby doprowadzić do dalszego zwiększenia rozbieżności w **przepisach ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich**.

- (14) **Niniejsza dyrektywa wspiera działania państw członkowskich mające na celu zharmonizowaną realizację ich krajowych zobowiązań, jak również ich wynikających z UNCRPD obowiązków dotyczących dostępności.**
- (15) W komunikacie „Europejska strategia w sprawie niepełnosprawności 2010–2020: Odnowione zobowiązanie do budowania Europy bez barier”⁶ określono – zgodnie z UNCRPD – dostępność jako jeden z ośmiu obszarów działań i postawiono sobie za cel zapewnienie dostępności produktów i usług.
- (18) [...] Wymogi dostępności **należy wprowadzić w sposób, który jest** jak najmniej uciążliwy [...] dla podmiotów gospodarczych i państw członkowskich. [...]
- (16) **Wskazanie produktów i usług objętych zakresem niniejszej dyrektywy jest** wynikiem badania przeprowadzonego w trakcie przygotowywania oceny skutków, które pozwoliło zidentyfikować te produkty i usługi dla osób [...] niepełnosprawnych, w odniesieniu do których państwa członkowskie przyjęły lub prawdopodobnie przyjmą rozbieżne krajowe wymogi dostępności, **co zakłóca funkcjonowanie rynku wewnętrznego.**
- (17) Wszystkie produkty i usługi **objęte zakresem stosowania niniejszej dyrektywy i wprowadzane do obrotu lub świadczone po dacie, od której państwa członkowskie muszą zacząć stosować przepisy krajowe wdrażające niniejszą dyrektywę, powinny** spełniać stosowne wymogi dostępności określone w **niniejszej dyrektywie, tak by były dostępne dla osób niepełnosprawnych [...].**
- (17a)(nowy) **W celu zapewnienia dostępności usług, które są objęte zakresem stosowania niniejszej dyrektywy, wykorzystane do świadczenia takich usług produkty, z których konsument korzysta powinny również spełniać stosowne wymogi dostępności określone w niniejszej dyrektywie.**

[motyw 18, zob. po motywie 15]

⁶ Dok. COM(2010) 636.

- (19) Istnieje [...] potrzeba określenia wymogów dostępności dotyczących wprowadzania na rynek produktów i usług, które wchodzą w zakres zastosowania niniejszej dyrektywy, tak aby zapewnić ich swobodny przepływ na rynku wewnętrznym.
- (20) Niniejsza dyrektywa powinna wprowadzić obowiązek stosowania wymogów dostępności funkcjonalnej pod kątem celów ogólnych. Powinny one być wystarczająco precyzyjne, aby stwarzać prawnie wiążące zobowiązania, i wystarczająco szczegółowe, aby umożliwić ocenę zgodności w celu zapewnienia właściwego funkcjonowania wewnętrznego rynku produktów i usług. **Powinny one jednak pozostawić pewną elastyczność z myślą o innowacjach, na przykład poprzez umożliwienie podmiotowi gospodarczemu wyboru dodatkowego (poza tym już dostępnym) kanału sensorycznego, tak by zapewnić dostępność co najmniej dwóch kanałów sensorycznych.**
- (25) Dostępność **polega na systematycznym** usuwaniu barier i zapobieganiu ich powstawaniu w **celu zapewnienia osobom niepełnosprawnym dostępu do produktów i usług na takim samym poziomie jak innym osobom. Powinno to zostać osiągnięte**, o ile to możliwe, poprzez zastosowanie podejścia „projektowania uniwersalnego”, **co oznacza projektowanie produktów, środowisk, programów i usług, z których wszystkie osoby będą mogły korzystać w jak największym stopniu, bez potrzeby dostosowywania lub specjalistycznego projektowania. Projektowanie uniwersalne nie powinno wykluczać urządzeń wspomagających przeznaczonych dla konkretnych grup osób niepełnosprawnych, tam gdzie urządzenia takie są potrzebne. Ponadto** dostępność nie powinna wykluczać dokonywania racjonalnych usprawnień, gdy **wymagają tego** przepisy krajowe lub unijne.

[motywy 20a–20p odzwierciedlają kolejność w art. 1: systemy sprzętu komputerowego o ogólnym przeznaczeniu, systemy operacyjne o ogólnym przeznaczeniu, łączność elektroniczna, dostęp do usług audiowizualnych, e-booki, handel elektroniczny, bankowość detaliczna, transport pasażerski.

- (20a)(nowy)** Niniejsza dyrektywa powinna obejmować użytkowe systemy sprzętu komputerowego ogólnego zastosowania. Takie systemy sprzętu komputerowego cechuje wielofunkcyjny charakter oraz zdolność do wykonywania, z odpowiednim oprogramowaniem, najczęstszych zadań informatycznych na żądanie konsumentów; systemy te są przeznaczone do użytkowania przez konsumentów. Przykładami takich systemów sprzętu komputerowego są komputery osobiste, w tym komputery stacjonarne, laptopy, smartfony i tablety. Specjalistyczne komputery wbudowane w produkty elektroniki użytkowej nie są użytkowymi systemami sprzętu komputerowego o ogólnym przeznaczeniu. Niniejsza dyrektywa nie powinna obejmować, w poszczególnych przypadkach, pojedynczych komponentów mających specyficzne funkcje, takich jak płyta główna lub układ pamięci, które są wykorzystywane lub mogą być wykorzystane w ramach takiego systemu.
- (20b)(nowy)** Niniejsza dyrektywa powinna także obejmować usługi łączności elektronicznej, zgodnie z definicją zawartą w dyrektywie 2002/21/WE Parlamentu Europejskiego i Rady⁷, w tym takie usługi łączności wykorzystywane do celów zgłoszeń alarmowych, które stanowią nieodłączny element usług łączności elektronicznej. Obecnie państwa członkowskie stosują różnorodne środki, które nie są zharmonizowane w obrębie rynku wewnętrznego. Zapewnienie, aby te same wymogi dostępności miały zastosowanie w całej Unii, prowadzić będzie do ekonomii skali dla podmiotów działających w więcej niż jednym państwie członkowskim oraz ułatwi skuteczny dostęp osobom niepełnosprawnym przebywającym w swoich państwach członkowskich i podróżującym po innych państwach członkowskich. Aby zgłoszenia alarmowe były dostępne, usługodawcy powinni, oprócz głosu zapewniać tekst w czasie rzeczywistym i – gdy oferowane jest wideo – pełną konwersację, zapewniając synchronizację wszystkich tych środków łączności. Państwa członkowskie powinny, przestrzegając niniejszej dyrektywy, wskazać będący stroną trzecią podmiot świadczący usługi przekazu, z których to usług mogłyby korzystać osoby niepełnosprawne w celu komunikowania się z PSAP.

⁷ Dyrektywa 2002/21/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 marca 2002 r. w sprawie wspólnych ram regulacyjnych sieci i usług łączności elektronicznej (Dz.U. L 108 z 24.4.2002, s. 33).

Niniejsza dyrektywa powinna także obejmować urządzenia końcowe do obsługi konsumentów mające interaktywne zdolności obliczeniowe przewidziane do wykorzystywania głównie do uzyskiwania dostępu do takich usług łączności elektronicznej. Ta ostatnia kategoria obejmuje urządzenia wykorzystywane jako część struktury zapewniającej dostęp do przedmiotowych usług, takie jak router lub modem. Szybki rozwój technologiczny i innowacyjny charakter usług łączności elektronicznej prawdopodobnie znajdzie odzwierciedlenie w przyszłym prawodawstwie sektorowym, które również może mieć wpływ na dostępność. Niniejsza dyrektywa nie powinna zatem naruszać dyrektywy 2002/21/WE⁸. W przypadku konfliktu między dyrektywą 2002/21/WE⁹ a niniejszą dyrektywą moc nadrzędną mają przepisy tej pierwszej.

(20d)(nowy)¹⁰ Do celów niniejszej dyrektywy dostęp do audiowizualnych usług medialnych oznacza, że należy zapewnić dostępny charakter treści audiowizualnych i mechanizmów umożliwiających niepełnosprawnym użytkownikom korzystanie z potrzebnych im technologii wspomagających. Dostęp można zapewnić na przykład za pośrednictwem urządzeń typu „set-top box” lub usług telewizji hybrydowej, które umożliwiają odbiór treści audiowizualnych. [Dyrektywa powinna również objąć funkcje lub usługi zapewniające dostęp do audiowizualnych usług medialnych oraz funkcje dostępności elektronicznych przewodników po programach (EPG), ponieważ ich dostępność nie jest objęta dyrektywą o audiowizualnych usługach medialnych].

⁸ Zostanie zastąpiona odniesieniem do Europejskiego kodeksu łączności elektronicznej (po jego przyjęciu).

⁹ Zostanie zastąpiona odniesieniem do Europejskiego kodeksu łączności elektronicznej (po jego przyjęciu).

¹⁰ Tekst zmieniony w celu doprecyzowania.

(20e)(nowy) Pliki zawierające e-booki tworzone są przy użyciu kodowania komputerowego, które umożliwia rozpowszechnianie i przeglądanie utworów intelektualnych najczęściej przybierających formę tekstową i graficzną. Stopień precyzji tego kodowania rozstrzyga o dostępności plików zawierających e-booki, w szczególności w odniesieniu do kwalifikacji poszczególnych zasadniczych elementów dzieła i znormalizowanego opisu jego struktury. Interoperacyjność w kontekście dostępności powinna pomóc zoptymalizować kompatybilność tych plików z aplikacjami klienckimi (ang. *user agents*) i z obecnymi oraz przyszłymi technologiami wspomagającymi. Z drugiej strony wymogi dostępności odnoszące się do e-booków nie powinny naruszać integralności utworów intelektualnych zapisanych w formie plików cyfrowych umożliwiających ich przeglądanie i rozpowszechnianie. Szczególne cechy szczególnych publikacji, takich jak komiksy, książki dla dzieci i książki o sztuce, powinny być analizowane pod kątem wszystkich stosownych wymogów dostępności. Różnice między wymogami dostępności w poszczególnych państwach członkowskich mogą utrudniać wydawcom i innym podmiotom gospodarczym korzystanie z zalet rynku wewnętrznego, mogą prowadzić do problemów w zakresie interoperacyjności czytników elektronicznych oraz mogą ograniczać dostęp niepełnosprawnych klientów do produktów i usług.

- (20f)(nowy)** Niniejsza dyrektywa definiuje handel elektroniczny jako usługę na odległość świadczoną drogą elektroniczną i na indywidualne żądanie konsumenta w celu zawarcia umowy konsumenckiej. Do celów tej definicji określenie „na odległość” oznacza, że usługa świadczona jest bez równoczesnej obecności stron; „drogą elektroniczną” oznacza, iż usługa jest wysyłana i odbierana w miejscu przeznaczenia za pomocą sprzętu elektronicznego do przetwarzania (włącznie z kompresją cyfrową) oraz przechowywania danych, i która jest całkowicie przesyłana, kierowana i otrzymywana za pomocą kabla, fal radiowych, środków optycznych lub innych środków elektromagnetycznych; „na indywidualne żądanie konsumenta” oznacza, że usługa świadczona jest na indywidualne żądanie; sformułowanie „w celu zawarcia umowy konsumenckiej” ma ograniczyć zakres usług handlu elektronicznego wyłącznie do transakcji między przedsiębiorcami a konsumentami oraz określa, w kontekście niniejszej dyrektywy, zainteresowane podmioty gospodarcze poprzez podkreślenie jednoznacznego zamiaru świadczenia danej usługi.
- (20g)(nowy)** Zawarte w niniejszej dyrektywie wymogi dostępności w handlu elektronicznym powinny mieć zastosowanie do internetowej sprzedaży wszelkich produktów lub usług i powinny w związku z tym mieć zastosowanie również do sprzedaży produktów lub usług, które same są objęte zakresem stosowania niniejszej dyrektywy.
- (20h)(nowy)** Prawodawstwo Unii Europejskiej obowiązujące w zakresie usług bankowych i finansowych ma na celu ochronę i informowanie konsumentów tych usług w całej UE, ale nie obejmuje wymogów dostępności. Aby osoby niepełnosprawne miały możliwość korzystania z tych usług w całej Unii, aby mogły podejmować świadome decyzje i były pewne, że są odpowiednio chronione na takich samych zasadach jak inni konsumenci, a także aby zapewnić usługodawcom równe szanse, niniejsza dyrektywa powinna ustanowić wspólne wymogi dostępności dla niektórych usług bankowych i finansowych świadczonych konsumentom.

- (20i)(nowy)** Odpowiednie wymogi dostępności powinny również mieć zastosowanie do metod identyfikacji, podpisu elektronicznego i usług płatniczych, ponieważ są to elementy niezbędne do zawarcia transakcji w bankowości detalicznej.
- (20j)(nowy)** Zakres stosowania niniejszej dyrektywy powinien również obejmować interaktywne terminale samoobsługowe, w tym sprzęt komputerowy i oprogramowanie, przeznaczone do świadczenia usług objętych niniejszą dyrektywą, z wyłączeniem maszyn instalowanych jako zintegrowane części pojazdów, statków powietrznych, statków wodnych lub taboru. Chodzi tu na przykład o: bankomaty, terminale płatnicze i inne terminale samoobsługowe wykorzystywane na potrzeby usług bankowości detalicznej; wszelkie automaty do sprzedaży biletów wydające fizyczne bilety zapewniające dostęp do usług objętych niniejszą dyrektywą, takie jak automaty wydające bilety komunikacyjne, urządzenia wydające bilety kolejkowe w placówkach bankowych; urządzenia do odprawy samoobsługowej wykorzystywane do odprawiania pasażerów w ramach usług transportu pasażerskiego; oraz interaktywne terminale samoobsługowe udzielające informacji o podróży, w tym interaktywne ekrany informacyjne.
- (20k)(nowy)** W kontekście usług lotniczego, autobusowego, kolejowego i wodnego transportu pasażerskiego niniejsza dyrektywa powinna również obejmować udzielanie informacji o usługach transportowych za pośrednictwem stron internetowych, aplikacji mobilnych, interaktywnych terminali samoobsługowych i interaktywnych ekranów informacyjnych, które to informacje – także informacje o podróży udzielane w czasie rzeczywistym – są potrzebne niepełnosprawnym pasażerom do podróżowania. Informacje te mogłyby na przykład obejmować informacje udzielane przed podróżą, informacje udzielane w trakcie podróży i informacje o odwołaniu danej usługi lub o opóźnieniu rozpoczęcia podróży. Mogłyby również obejmować na przykład informacje o cenach i promocjach.

- (20l)(nowy)** Niniejsza dyrektywa powinna również obejmować usługi oparte na urządzeniach mobilnych, w tym aplikacje mobilne opracowane lub udostępnione przez operatorów usług transportu pasażerskiego w ramach zakresu stosowania niniejszej dyrektywy lub z ich inicjatywy, takie jak usługi elektronicznej sprzedaży biletów, bilety elektroniczne oraz udzielanie informacji o oferowanych przez danego usługodawcę produktach i usługach transportu pasażerskiego, w tym udzielanie w czasie rzeczywistym informacji o podróży.
- (20m)(nowy)** Określenie zakresu stosowania niniejszej dyrektywy w odniesieniu do usług lotniczego, autobusowego, kolejowego i wodnego transportu pasażerskiego powinno być oparte na obowiązujących sektorowych przepisach dotyczących praw pasażerów.

(20n)(nowy) Niektóre elementy wymogów dostępności, w szczególności wymogi dotyczące udzielania informacji określone w niniejszej dyrektywie, są już objęte obowiązującymi unijnymi aktami prawnymi w dziedzinie transportu. Chodzi tu o elementy rozporządzenia (WE) 1371/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady¹¹, rozporządzenia Komisji (UE) 1300/2014¹² i rozporządzenia Komisji (UE) 454/2011¹³ w odniesieniu do transportu kolejowego; rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 181/2011 w odniesieniu do transportu autobusowego i autokarowego;¹⁴ rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) w odniesieniu do transportu drogą morską i drogą wodną śródlądową¹⁵ oraz rozporządzenia (WE) 1107/2006 i rozporządzenia (WE) 261/2004¹⁶ dotyczące praw osób niepełnosprawnych oraz osób o ograniczonej sprawności ruchowej podróżujących drogą lotniczą. Z uwagi na potrzebę zapewnienia spójności regulacyjnej nadal bez zmian powinny mieć zastosowanie wymogi dostępności określone w tych rozporządzeniach. Niemniej przewidziane w zakresie stosowania niniejszej dyrektywy wymogi dodatkowe będą stanowić uzupełnienie wymogów już obowiązujących, poprawiając funkcjonowanie rynku wewnętrznego w dziedzinie transportu i przynosząc korzyści osobom niepełnosprawnym.

¹¹ Rozporządzenie (WE) nr 1371/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. dotyczące praw i obowiązków pasażerów w ruchu kolejowym (Dz.U. L 315 z 3.12.2007, s. 14).

¹² Rozporządzenie Komisji (UE) nr 1300/2014 z dnia 18 listopada 2014 r. w sprawie technicznych specyfikacji interoperacyjności odnoszących się do dostępności systemu kolei Unii dla osób niepełnosprawnych i osób o ograniczonej możliwości poruszania się (Dz.U. L 356 z 12.12.2014, s. 110).

¹³ Rozporządzenie Komisji (UE) nr 454/2011 z 5 maja 2011 r. w sprawie technicznej specyfikacji interoperacyjności odnoszącej się do podsystemu „Aplikacje telematyczne dla przewozów pasażerskich” transeuropejskiego systemu kolei (Dz.U. L 123 z 12.5.2011, s. 11).

¹⁴ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 181/2011 z dnia 16 lutego 2011 r. dotyczące praw pasażerów w transporcie autobusowym i autokarowym oraz zmieniające rozporządzenie (WE) nr 2006/2004 (Dz.U. L 55 z 28.2.2011, s. 1).

¹⁵ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1177/2010 z dnia 24 listopada 2010 r. o prawach pasażerów podróżujących drogą morską i drogą wodną śródlądową oraz zmieniające rozporządzenie (WE) nr 2006/2004 (Dz.U. L 334 z 17.12.2010, s. 1).

¹⁶ Rozporządzenie (WE) nr 261/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lutego 2004 r. ustanawiające wspólne zasady odszkodowania i pomocy dla pasażerów w przypadku odmowy przyjęcia na pokład albo odwołania lub dużego opóźnienia lotów, uchylające rozporządzenie (EWG) nr 295/91 (Dz.U. L 46 z 17.2.2004, s. 1).

- (20o)(nowy)** Niektóre elementy usług transportowych nie powinny zostać objęte niniejszą dyrektywą, gdy są świadczone poza terytorium państw członkowskich, nawet jeżeli dana usługa została skierowana na rynek unijny. W odniesieniu do tych elementów podmiot świadczący usługi transportu pasażerskiego powinien być wyłącznie zobowiązany do zapewnienia, aby wymogi niniejszej dyrektywy zostały spełnione w odniesieniu do tej części usługi, która jest oferowana na terytorium Unii. W przypadku transportu lotniczego unijni przewoźnicy lotniczy są jednak zobowiązani do zapewnienia, aby mające zastosowanie wymogi niniejszej dyrektywy zostały również spełnione w odniesieniu do lotów rozpoczynających się w porcie lotniczym znajdującym się w państwie trzecim i kończących się w porcie lotniczym znajdującym się na terytorium jednego z państw członkowskich. Ponadto wszyscy przewoźnicy lotniczy, w tym przewoźnicy niezarejestrowani w Unii, są zobowiązani zapewnić, aby mające zastosowanie wymogi niniejszej dyrektywy zostały spełnione w przypadkach, w których loty rozpoczynają się na terytorium Unii i kończą na terytorium państwa trzeciego.
- (20p)(nowy)** Wymogi dostępności określone w niniejszej dyrektywie powinny mieć zastosowanie do produktów wprowadzanych do obrotu w Unii po dacie, od której państwa członkowskie muszą zacząć stosować przepisy krajowe wdrażające niniejszą dyrektywę, w tym także do produktów używanych i z drugiej ręki importowanych z państwa trzeciego i wprowadzanych do obrotu w Unii po tej dacie.

- (21) [...] Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/2102 [...] ¹⁷ określa wymogi dostępności dla szczególnego rodzaju stron internetowych instytucji sektora publicznego [...], **aplikacji mobilnych instytucji sektora publicznego oraz inne powiązane aspekty, w szczególności wymogi odnoszące się do zgodności z przepisami przedmiotowych stron internetowych [...] i aplikacji mobilnych.** Niemniej jednak niektóre rodzaje działalności, które [...] odbywają się poprzez [...] strony internetowe [...] i **aplikacje mobilne** instytucji sektora publicznego, **takie jak na przykład usługi transportu pasażerskiego czy handel elektroniczny lub strony internetowe z audiowizualnymi usługami medialnymi, które są objęte zakresem stosowania niniejszej dyrektywy, powinny spełniać mające zastosowanie wymogi dostępności określone w niniejszej dyrektywie**, tak aby zapewnić osobom niepełnosprawnym dostęp do internetowej sprzedaży produktów i usług [...], niezależnie od tego, czy sprzedaż będzie miała charakter publiczny czy prywatny.
- (21a)(nowy) **Cztery zasady dostępności stron internetowych to: postrzegalność – która oznacza, że informacje i elementy interfejsu użytkownika muszą być przedstawiane użytkownikom w sposób, który potrafią oni dostrzec; funkcjonalność – która oznacza, że elementy interfejsu użytkownika i nawigacja muszą być funkcjonalne; zrozumiałość – która oznacza, że informacje i obsługa interfejsu użytkownika muszą być zrozumiałe; oraz integralność – która oznacza, że treści muszą być wystarczająco integralne, by mogły być skutecznie interpretowane przez różnego rodzaju aplikacje klienckie, w tym technologie wspomagające. Do tych zasad odwołuje się również dyrektywa (UE) 2016/2102.**
- (22) Państwa członkowskie powinny przyjąć wszelkie odpowiednie środki w celu zapewnienia, aby, jeżeli produkty i usługi objęte niniejszą dyrektywą zgodne są z **mającymi zastosowanie** wymogami dostępności, ich swobodny przepływ w Unii nie był utrudniony z powodów związanych z dostępnością.
- (23) **skreślono**
- (24) **skreślono**

¹⁷ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/2102 z dnia 26 października 2016 r. w sprawie dostępności stron internetowych i mobilnych aplikacji organów sektora publicznego (Dz.U. L 327 z 2.12.2016, s. 1).

[motyw 25 zamieszczono po motywie 20, a motyw 26 – po motywie 4]

- (27) Niniejsza dyrektywa powinna być oparta na decyzji nr 768/2008/WE Parlamentu Europejskiego i Rady¹⁸, jako że dotyczy produktów już objętych innymi aktami unijnymi, **tak by zapewnić** spójność przepisów unijnych, **a jednocześnie uwzględnić szczególne cechy wymogów dostępności zawartych w niniejszej dyrektywie.**
- (28) Wszystkie podmioty gospodarcze mające związek z łańcuchem dostaw i dystrybucji powinny zadbać o to, by na rynku udostępniane były wyłącznie produkty zgodne z [...] niniejszą dyrektywą. **Ta sama zasada powinna mieć zastosowanie do podmiotów gospodarczych świadczących usługi.** Konieczne jest określenie wyraźnego i proporcjonalnego podziału obowiązków stosownie do ról odgrywanych przez poszczególne podmioty w procesie dostaw i dystrybucji.
- (29) Podmioty gospodarcze powinny być odpowiedzialne za zgodność produktów i usług, **zgodnie z** rolą odgrywaną przez nie w łańcuchu dostaw, tak aby zapewnić wysoki poziom ochrony dostępności, a także zagwarantować uczciwą konkurencję na rynku unijnym.
- (29a)(nowy) Obowiązki określone w niniejszej dyrektywie powinny mieć zastosowanie w takim samym stopniu do podmiotów gospodarczych w sektorze publicznym, co do podmiotów gospodarczych w sektorze prywatnym.**
- (30) Zważywszy na fakt, że producent posiada szczegółową wiedzę o procesie projektowania i produkcji, jest on najbardziej kompetentny do przeprowadzenia kompletnej procedury oceny zgodności. Obowiązek zapewnienia oceny zgodności powinien spoczywać na producencie.

¹⁸ Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady nr 768/2008/WE z dnia 9 lipca 2008 r. w sprawie wspólnych ram dotyczących wprowadzania produktów do obrotu (Dz.U. L 218 z 13.8.2008, s. 82).

- (31) Dystrybutorzy i importerzy powinni być zaangażowani w zadania związane z nadzorem rynku, realizowane przez organy krajowe, oraz brać aktywny udział w wykonywaniu tych zadań poprzez przedstawianie właściwym organom wszystkich koniecznych informacji dotyczących danego produktu.
- (32) Importerzy powinni zapewniać zgodność wprowadzanych na rynek Unii produktów z państw trzecich z [...] niniejszą dyrektywą i w szczególności zagwarantować, że zostały one poddane przez producentów odpowiednim procedurom oceny.
- (33) Wprowadzając produkt do obrotu, każdy importer powinien umieścić na nim swoją nazwę i adres kontaktowy przedsiębiorstwa.
- (34) Dystrybutorzy powinni dopilnować, żeby wykonywane przez nich czynności, którym poddawany jest produkt, nie miały negatywnego wpływu na jego zgodność z zawartymi w niniejszej dyrektywie wymogami dostępności.
- (35) Każdy podmiot gospodarczy wprowadzający produkt do obrotu pod własną nazwą lub znakiem towarowym, bądź modyfikujący produkt w sposób, który może wpłynąć na zgodność produktu z mającymi zastosowanie wymogami **dostępności**, powinien być uznany za producenta i przejąć jego obowiązki z tego tytułu.
- (36) Ze względu na zasadę proporcjonalności wymogi dostępności powinny mieć zastosowanie jedynie o tyle, o ile nie stanowią nieproporcjonalnego obciążenia dla danego przedsiębiorcy i nie wymagają zmian w produktach i usługach, które zgodnie z **określonymi w niniejszej dyrektywie [...]** kryteriami zasadniczo zmieniłyby ich charakter.

- (37) Niniejsza dyrektywa powinna opierać się na zasadzie „najpierw myśl na małą skalę” i uwzględniać obciążenia administracyjne, z którymi borykają się MŚP. Zamiast ustanawiać ogólne wyjątki i odstępstwa dla przedsiębiorstw, powinna ona zawierać proste zasady w zakresie oceny zgodności i klauzule ochronne dla tych przedsiębiorstw. W związku z tym przy ustanawianiu zasad doboru i wdrażania najbardziej odpowiednich procedur oceny zgodności należy uwzględnić sytuację MŚP, a obowiązki przeprowadzania oceny zgodności z wymogami dostępności należy ograniczyć o tyle, o ile nie będą one stanowić nieproporcjonalnego obciążenia dla MŚP. Ponadto organy nadzoru rynkowego powinny działać w sposób proporcjonalny do rozmiaru małych przedsiębiorstw oraz małego lub nieseryjnego charakteru produkcji, bez tworzenia zbędnych utrudnień dla MŚP i bez szkody dla ochrony **interesu** publicznego.

(37a)(nowy) W wyjątkowych przypadkach, gdy wymogi dostępności określone w niniejszej dyrektywie stanowiłyby nieproporcjonalne obciążenie dla podmiotów gospodarczych, nie należy wymagać od tych podmiotów, by ich przestrzegały. W takich odpowiednio uzasadnionych przypadkach podmiot gospodarczy nie miałby racjonalnej możliwości stosowania jednego lub więcej wymogów dostępności określonych w załączniku 1 do niniejszej dyrektywy. Podmiot gospodarczy powinien jednak zapewnić dostępny charakter danej usługi lub produktu objętych zakresem stosowania niniejszej dyrektywy w odniesieniu do tych wymogów dostępności, z którymi, według uznania tego podmiotu gospodarczego, nie wiąże się nieproporcjonalne obciążenie. Wyjątki od obowiązku przestrzegania jednego lub więcej wymogów dostępności, które wynikają z nieproporcjonalnego obciążenia związanego ze stosowaniem tych wymogów, nie powinny wykraczać poza to, co jest ściśle konieczne w celu ograniczenia tego obciążenia w odniesieniu do danego produktu lub danej usługi w konkretnym przypadku. Środki, które nakładałyby nieproporcjonalne obciążenie, należy rozumieć jako środki, które nakładałyby na podmiot gospodarczy dodatkowe nadmierne obciążenie organizacyjne lub finansowe, przy uwzględnieniu prawdopodobnych związanych z nimi korzyści dla osób niepełnosprawnych. Oparte na tych rozważaniach poziomy odniesienia powinny zostać określone, tak by zarówno podmioty gospodarcze, jak i organy nadzoru rynku miały możliwość systematycznego porównywania poszczególnych sytuacji i oceniania, czy występuje nieproporcjonalne obciążenie. Dokonując oceny zakresu, w jakim wymogi dostępności nie mogą zostać spełnione ze względu na wiążące się z nimi nieproporcjonalne obciążenie, należy uwzględniać wyłącznie uzasadnione czynniki. Za uzasadnione przyczyny nie należy uznawać braku priorytetowego traktowania, braku czasu ani braku kompetencji.

- (37b)(nowy)** Ogólnej oceny nieproporcjonalnego obciążenia należy dokonywać, stosując poziomy odniesienia określone w załączniku IV. Ocena nieproporcjonalnego obciążenia powinna zostać przez podmiot gospodarczy udokumentowana z uwzględnieniem odpowiednich poziomów odniesienia. Usługodawcy powinni dokonywać ponownego przeglądu oceny nieproporcjonalnego obciążenia co pięć lat. Wyłącznie na żądanie właściwego organu krajowego podmioty gospodarcze powinny przedstawić ocenę, w której wyjaśnią, dlaczego ich produkt lub usługa nie są w pełni dostępne i w której wykażą istnienie nieproporcjonalnego obciążenia.
- (37c)(nowy)** Jeśli wymagana ocena doprowadzi do stwierdzenia, że nałożenie na podmiot gospodarczy obowiązku dopilnowania, by wszystkie terminale samoobsługowe dostępne do celów świadczenia tej samej usługi spełniały wymogi dostępności zapisane w niniejszej dyrektywie, skutkowałoby nieproporcjonalnym obciążeniem tego podmiotu, należy również ocenić, ile takich urządzeń wystarczyłoby do zagwarantowania dostępności usług świadczonych przez danego usługodawcę. W swojej ocenie usługodawca powinien wziąć pod uwagę m.in. przewidywaną korzyść dla osób niepełnosprawnych.

(37d)(nowy) Mikroprzedsiębiorstwa wyróżniają się spośród wszystkich innych przedsiębiorstw swoimi ograniczonymi zasobami ludzkimi oraz niewielkim rocznym obrotem lub niewielką roczną sumą bilansową. W przypadku mikroprzedsiębiorstw obciążenie związane ze spełnieniem wymogów dostępności pochłaniać będzie zatem, ogólnie rzecz biorąc, większą część zasobów finansowych i ludzkich niż w przypadku innych przedsiębiorstw, i istnieje większe prawdopodobieństwo, że będzie to nieproporcjonalna część ich kosztów. Znaczny udział kosztów ponoszonych przez mikroprzedsiębiorstwa wiąże się z uzupełnianiem lub prowadzeniem dokumentacji i rejestrów potwierdzających, że przestrzegają one poszczególnych wymogów wynikających z unijnego prawa. Choć wszystkie podmioty gospodarcze objęte zakresem stosowania niniejszej dyrektywy powinny mieć możliwość oceny obciążenia, jakim jest dla nich spełnienie wymogów określonych w niniejszej dyrektywie, i spełnienia tych wymogów wyłącznie w zakresie, w jakim obciążenie to nie jest nieproporcjonalne, wymaganie takiej oceny od mikroprzedsiębiorstw świadczących usługi samo w sobie stanowi nieproporcjonalne obciążenie w stosunku do szacowanych korzyści dla osób niepełnosprawnych. Wymogi i obowiązki określone w niniejszej dyrektywie nie powinny zatem mieć zastosowania do mikroprzedsiębiorstw świadczących usługi objęte zakresem stosowania niniejszej dyrektywy.

(37e)(nowy) Ten sam wyjątek w odniesieniu do mikroprzedsiębiorstw nie powinien mieć zastosowania do produktów objętych zakresem niniejszej dyrektywy. W odniesieniu do produktów wymogami niniejszej dyrektywy obciążonych jest kilka podmiotów gospodarczych w łańcuchu produkcji i dystrybucji. Ogólny wyjątek dla wszystkich mikroprzedsiębiorstw bez całościowej oceny, z uwzględnieniem ich roli w danym łańcuchu, prowadziłby do niespójności i zakłóceń na rynku wewnętrznym, co z kolei skutkowałoby trudnościami w egzekwowaniu przepisów przez organy nadzoru rynku. Osobom niepełnosprawnym trudno byłoby stwierdzić, czy któryś z podmiotów gospodarczych uczestniczących w łańcuchu danego produktu jest mikroprzedsiębiorstwem, i czy w związku z tym wymogi dostępności mają zastosowanie. Z drugiej strony osoby niepełnosprawne miałyby możliwość stwierdzenia, które usługi są świadczone przez mikroprzedsiębiorstwa, i wyboru tych usług, które są dla nich dostępne.

- (38) Wszystkie podmioty gospodarcze powinny przy udostępnianiu na rynku lub wprowadzaniu produktów do obrotu lub świadczeniu usług na rynku postępować odpowiedzialnie i w pełnej zgodności z obowiązującymi wymogami prawnymi.
- (39) W celu ułatwienia oceny **zgodności** z mającymi zastosowanie wymogami **dostępności** należy przewidzieć domniemanie zgodności produktów i usług zgodnych z dobrowolnymi normami zharmonizowanymi przyjmowanymi zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1025/2012¹⁹, w celu **sporządzenia** szczegółowych specyfikacji technicznych związanych z tymi wymogami. Komisja opublikowała już szereg skierowanych do europejskich organizacji normalizacyjnych wniosków o normalizację w dziedzinie dostępności, które powinny być istotne dla przygotowania zharmonizowanych norm.
- (39a)(nowy) Rozporządzenie (UE) nr 1025/2012 określa procedurę formalnych zastrzeżeń do norm zharmonizowanych uznanych za niespełniające wymogów niniejszej dyrektywy.**
- (40) W przypadku braku zharmonizowanych norm lub gdy jest to konieczne do celów harmonizacji rynku Komisja powinna mieć możliwość przyjmowania aktów wykonawczych ustanawiających wspólne specyfikacje techniczne dotyczące zawartych w niniejszej dyrektywie wymogów dostępności.

¹⁹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1025/2012 z dnia 25 października 2012 r. w sprawie normalizacji europejskiej, zmieniające dyrektywy Rady 89/686/EWG i 93/15/EWG oraz dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 94/9/WE, 94/25/WE, 95/16/WE, 97/23/WE, 98/34/WE, 2004/22/WE, 2007/23/WE, 2009/23/WE i 2009/105/WE oraz uchylające decyzję Rady 87/95/EWG i decyzję Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1673/2006/WE (Dz.U. L 316 z 14.11.2012, s. 12).

- (41) Aby zagwarantować skuteczny dostęp do informacji do celów nadzoru rynku, informacje niezbędne do zadeklarowania zgodności ze wszystkimi mającymi zastosowanie aktami prawnymi Unii powinny **zostać** udostępnione w pojedynczej deklaracji zgodności UE. W celu zmniejszenia obciążenia administracyjnego podmiotów gospodarczych, podmioty te powinny móc zawrzeć **wszystkie** odpowiednie poszczególne deklaracje zgodności w jednej unijnej deklaracji zgodności.
- (42) Aby umożliwić ocenę zgodności produktów, w niniejszej dyrektywie powinna być przewidziana wewnętrzna kontrola produkcji (moduł A), określona w załączniku II do decyzji nr 768/2008/WE, ponieważ daje ona podmiotom gospodarczym możliwość wykazania, a kompetentnym organom nabrania pewności, że produkty udostępniane na rynku spełniają wymogi dostępności, nie nakładając jednocześnie nieproporcjonalnego obciążenia.
- (43) W odniesieniu do usług informacje niezbędne do oceny [...] zgodności z wymogami dostępności powinny zostać zawarte w ogólnych warunkach lub w równoważnym dokumencie, **bez uszczerbku dla dyrektywy 2011/83/UE**.
- (44) Oznakowanie CE, symbolizujące zgodność produktu z zawartymi w niniejszej dyrektywie wymogami dostępności, jest widoczną konsekwencją całego procesu obejmującego ocenę zgodności w szerokim znaczeniu. Niniejsza dyrektywa powinna być zgodna z ogólnymi zasadami regulującymi oznakowanie CE, określonymi w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 765/2008²⁰ ustanawiającym wymagania w zakresie akredytacji i nadzoru rynku odnoszące się do warunków wprowadzania produktów do obrotu.
- (45) Zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 765/2008 przez umieszczenie na produkcie oznakowania CE producent deklaruje zgodność danego produktu ze wszystkimi mającymi zastosowanie wymogami dostępności, przyjmując tym samym na siebie pełną odpowiedzialność za tę zgodność.

²⁰ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 765/2008 z dnia 9 lipca 2008 r. ustanawiające wymagania w zakresie akredytacji i nadzoru rynku odnoszące się do warunków wprowadzania produktów do obrotu i uchylające rozporządzenie (EWG) nr 339/93 (Dz.U. L 218 z 13.8.2008, s. 30).

- (46) Zgodnie z decyzją nr 768/2008/WE państwa członkowskie są odpowiedzialne za zapewnienie dla produktów na swoim terytorium zdecydowanego i skutecznego nadzoru rynku i powinny przyznać organom nadzoru rynku wystarczające uprawnienia i środki.
- (47) Państwa członkowskie powinny sprawdzać zgodność usług z wymogami zawartymi w niniejszej dyrektywie i rozpatrywać skargi oraz zapoznawać się ze sprawozdaniami opisującymi przypadki niespełniania wymogów, w celu zapewnienia działań naprawczych.
- (47a)(nowy) Aby ułatwić jednolite wdrażanie art. 18 niniejszej dyrektywy, Komisja może, w stosownych przypadkach i po zasięgnięciu opinii zainteresowanych podmiotów, przyjąć niewiążące wskazówki, które zwiększą koordynację między organami odpowiedzialnymi za zgodność usług z przepisami. Komisja i państwa członkowskie mogą opracowywać inicjatywy w celu dzielenia zasobów i wiedzy fachowej organów odpowiedzialnych za zgodność usług z przepisami. Komisja powinna koordynować te inicjatywy.**
- (48) Oczekuje się, że państwa członkowskie dopilnują, aby organy nadzoru rynku sprawdzały zgodność podmiotów gospodarczych z kryteriami, o których mowa w załączniku IV, zgodnie z rozdziałem V. **Do wypełniania przewidzianych w niniejszej dyrektywie obowiązków organów nadzoru rynku państwa członkowskie mogą wyznaczyć wyspecjalizowany organ. Państwa członkowskie mogą postanowić, że kompetencje takiego wyspecjalizowanego organu powinny być ograniczone do zakresu niniejszej dyrektywy lub niektórych jej części oraz że, bez uszczerbku dla zobowiązań państw członkowskich wynikających z rozporządzenia (WE) nr 765/2008, organ taki powinien wykonywać jedynie zadania przewidziane w rozporządzeniu (WE) nr 765/2008 konieczne dla zapewnienia skutecznego nadzoru rynku zgodnie z tym rozporządzeniem i niniejszą dyrektywą.**
- (49) **skreślono**

- (50) Należy ustanowić procedurę gwarancji, która powinna **mieć zastosowanie** w przypadku braku zgody między państwami członkowskimi co do środków wprowadzanych przez jedno z nich, w ramach której zainteresowane strony będą informowane o środkach, które mają zostać wprowadzone w odniesieniu do dostępności produktów niespełniających wymogów niniejszej dyrektywy. Powinna ona umożliwiać organom nadzoru rynku podejmowanie w odniesieniu do takich produktów – we współpracy z zainteresowanymi podmiotami gospodarczymi – działań na wcześniejszym etapie.
- (51) W przypadku gdy państwa członkowskie i Komisja osiągną porozumienie co do zasadności określonego środka wprowadzonego przez dane państwo członkowskie, dalsze zaangażowanie Komisji nie powinno być wymagane z wyjątkiem przypadków, w których niezgodność można przypisać niedociągnięciom w normach zharmonizowanych.
- (9) Niniejsza dyrektywa nie narusza praw podstawowych i jest zgodna z zasadami uznanymi w szczególności w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej. W szczególności niniejsza dyrektywa ma na celu zapewnienie pełnego przestrzegania prawa osób niepełnosprawnych do korzystania ze środków mających zapewnić im niezależność, integrację społeczną i zawodową oraz udział w życiu społeczności, a także zachęcenie do stosowania art. 26 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej.
- (52) W celu zapewnienia jednolitych warunków wykonywania [...] niniejszej dyrektywy należy powierzyć Komisji uprawnienia wykonawcze w **odniesieniu do ustanowienia wspólnych specyfikacji technicznych**. Uprawnienia te powinny być wykonywane zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011²¹.

²¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 z dnia 16 lutego 2011 r. ustanawiające przepisy i zasady ogólne dotyczące trybu kontroli przez państwa członkowskie wykonywania uprawnień wykonawczych przez Komisję (Dz.U. L 55 z 28.2.2011, s. 13).

- (53) Zgodnie ze wspólną deklaracją polityczną państw członkowskich i Komisji z dnia 28 września 2011 r. dotyczącą dokumentów wyjaśniających państwa członkowskie zobowiązały się do **zapewnienia**, w uzasadnionych przypadkach, **by** powiadomieniu o środkach transpozycji **towarzyszył** co najmniej jeden dokument wyjaśniający związki między elementami dyrektywy a odpowiadającymi im częściami krajowych instrumentów transpozycyjnych. W odniesieniu do niniejszej dyrektywy prawodawca uznaje, że przekazanie takich dokumentów jest uzasadnione.
- (53c)(nowy)** W celu zapewnienia usługodawcom wystarczającego czasu na dostosowanie się do wymogów określonych w niniejszej dyrektywie niezbędne jest przewidzenie okresu przejściowego, wynoszącego [5] lat od daty, od której państwa członkowskie muszą zacząć stosować przepisy krajowe wdrażające niniejszą dyrektywę, w którym to okresie produkty wykorzystywane do świadczenia usług wprowadzone do obrotu w Unii przed tą datą nie będą musiały spełniać wymogów dostępności określonych w niniejszej dyrektywie, chyba że zostaną one zastąpione przez usługodawców w okresie przejściowym. Biorąc pod uwagę koszt i długi cykl życia terminali samoobsługowych, należy przewidzieć możliwość, by – o ile są one wykorzystywane do świadczenia usług – można je było wykorzystywać do końca okresu ich użyteczności, o ile nie zostaną one w tym okresie zastąpione, ale nie dłużej niż przez 20 lat.

- (54) Cel niniejszej dyrektywy, mianowicie wyeliminowanie barier dla swobodnego przepływu niektórych dostępnych produktów i usług w **celu** przyczynienia się do właściwego funkcjonowania rynku wewnętrznego, nie może być osiągnięty w wystarczający sposób przez państwa członkowskie, ponieważ wymaga on harmonizacji różnych przepisów istniejących obecnie w ich systemach prawnych. [...] Przez określenie wspólnych wymogów dostępności i zasad funkcjonowania jednolitego rynku cel ten można łatwiej osiągnąć na poziomie unijnym. Z tego względu Unia może przyjąć środki zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej. Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule niniejsza dyrektywa nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tego celu,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZĄ DYREKTYWĘ:

ROZDZIAŁ I

PRZEPISY OGÓLNE

Artykuł -1 (nowy)

Przedmiot

Celem niniejszej dyrektywy jest przyczynienie się do właściwego funkcjonowania rynku wewnętrznego w drodze zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich w odniesieniu do wymogów dostępności produktów i usług, poprzez wyeliminowanie i zapobieganie powstawaniu wynikających z rozbieżnych wymogów dostępności barier w swobodzie przepływu produktów i usług objętych zakresem niniejszej dyrektywy zgodnie z art. 1.

Artykuł 1

Zakres stosowania

1. **Niniejsza dyrektywa ma zastosowanie do następujących produktów wprowadzonych do obrotu w Unii po dacie, o której mowa w art. 27 ust. 2:**
 - a) **systemy użytkowego** sprzętu komputerowego o ogólnym przeznaczeniu i **użytkowe** systemy operacyjne o ogólnym przeznaczeniu;
 - c) urządzenia końcowe do obsługi konsumentów mające **interaktywne** zdolności obliczeniowe **przewidziane do wykorzystywania głównie w usługach łączności elektronicznej**;
 - d) urządzenia końcowe do obsługi konsumentów mające **interaktywne** zdolności obliczeniowe, **wykorzystywane do zapewniania dostępu** do audiowizualnych usług medialnych;
 - e) **czytniki elektroniczne; oraz**

- b) następujące terminale samoobsługowe **przeznaczone do świadczenia usług objętych zakresem stosowania niniejszej dyrektywy zgodnie z art. 1 ust. 2:**
- (i) bankomaty;
 - (ia) terminale płatnicze;**
 - (ii) automaty do sprzedaży/wydawania biletów;
 - (iii) urządzenia do odprawy samoobsługowej **wykorzystywane do odprawiania pasażerów w ramach usług transportu pasażerskiego;**
 - (iv) interaktywne terminale samoobsługowe udzielające informacji, z wyjątkiem maszyn instalowanych jako zintegrowane części pojazdów, statków powietrznych, statków lub taboru.**

2. **Niniejsza dyrektywa ma zastosowanie do następujących usług świadczonych na rzecz konsumentów po dacie, o której mowa w art. 27 ust. 2, bez uszczerbku dla art. 27a niniejszej dyrektywy:**

- a) **usługi łączności elektronicznej, z wyjątkiem usług wykorzystywanych do świadczenia usług między maszynami;**
- b) **usługi zapewniające dostęp do** audiowizualnych usług medialnych [...];
- e) **e-booki i ich specjalistyczne oprogramowanie;**
- f) handel elektroniczny;
- d) **usługi bankowości detalicznej.**

- c) **następujące elementy** usług transportu pasażerskiego lotniczego, autobusowego, kolejowego i wodnego:
- (i) **strony internetowe;**
 - (ia) **usługi oparte na urządzeniach mobilnych, w tym aplikacje;**
 - (iaa) **bilety elektroniczne i usługi elektronicznych systemów sprzedaży biletów;**
 - (ii) **dostarczanie informacji o usługach transportu, w tym informacji o podróży w czasie rzeczywistym; będzie ono – w odniesieniu do ekranów informacyjnych – ograniczone do interaktywnych ekranów znajdujących się na terytorium Unii; oraz**
 - (iii) **interaktywne terminale samoobsługowe znajdujące się na terytorium Unii, z wyjątkiem tych instalowanych jako zintegrowane części pojazdów, statków powietrznych, statków i taboru, wykorzystywane do świadczenia wszelkich elementów takich usług transportu pasażerskiego.**

2b.(nowy) Niniejsza dyrektywa nie narusza dyrektywy 2002/21/WE²².

6.(nowy) W odniesieniu do stron internetowych niniejsza dyrektywa nie ma zastosowania do następujących treści:

- (i) **zarejestrowane z wyprzedzeniem media zmienne w czasie opublikowane przed dniem [wejście w życie niniejszej dyrektywy];**
- (ii) **mapy internetowe oraz internetowe usługi mapowania,**
- (iii) **treści stron trzecich, które nie były finansowane ani opracowywane przez danego usługodawcę i które nie podlegają jego kontroli.**

3. **skreślono**

²² Zostanie zastąpiona odniesieniem do Europejskiego kodeksu łączności elektronicznej (po jego przyjęciu).

4.(nowy) Niniejsza dyrektywa nie narusza unijnych ani krajowych przepisów dotyczących praw autorskich i praw pokrewnych, w tym dyrektywy 2001/29/WE [dyrektywy o traktacie z Marrakeszu (2016/0278 (COD)) i rozporządzenia o traktacie z Marrakeszu (2016/0279 (COD))]²³, dyrektywy 2006/115/WE w sprawie prawa najmu i użyczenia, dyrektywy 2009/24/WE w sprawie oprogramowania.

5.(nowy) Niniejsza dyrektywa nie narusza następujących unijnych aktów prawnych, w tym przepisów dotyczących dostępności:

- **rozporządzenie (WE) nr 1371/2007²⁴;**
- **rozporządzenie (UE) nr 1300/2014²⁵;**
- **rozporządzenie (UE) nr 454/2011²⁶;**
- **rozporządzenie (UE) nr 181/2011²⁷;**
- **rozporządzenie (UE) nr 1177/2010²⁸;**
- **rozporządzenie (UE) nr 1107/2006²⁹ oraz**
- **rozporządzenie (UE) nr 261/2004³⁰.**

²³ O ile zostaną przyjęte przed europejskim aktem w sprawie dostępności, akty te mają zostać uwzględnione. Jeżeli tak się nie stanie, należy zauważyć, że słowa „w tym” wskazują na niewyczerpujący charakter listy.

²⁴ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/pl/TXT/?uri=CELEX:32007R1371>

²⁵ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX:32014R1300>

²⁶ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32011R0454&from=PL>

²⁷ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=celex:32011R0181>

²⁸ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/pl/TXT/?uri=CELEX:32010R1177>

²⁹ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX:32006R1107>

³⁰ Rozporządzenie (WE) nr 261/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lutego 2004 r. ustanawiające wspólne zasady odszkodowania i pomocy dla pasażerów w przypadku odmowy przyjęcia na pokład albo odwołania lub dużego opóźnienia lotów, uchylające rozporządzenie (EWG) nr 295/91 (Dz.U. L 46 z 17.2.2004, s. 1).

Artykuł 2
Definicje³¹

Do celów niniejszej dyrektywy stosuje się następujące definicje:

- 1) **skreślono³²**
- 2) **skreślono**
- 2a) **„mające zastosowanie wymogi dostępności ” oznaczają wymogi dostępności, o których mowa w art. 3, w zakresie, w jakim stosują się one do danego podmiotu gospodarczego zgodnie z ust. 1 i 2 artykułu 12.**
- 3) **skreślono**
- 4) „osoby niepełnosprawne” **oznaczają osoby**, które mają długotrwale naruszoną sprawność fizyczną, umysłową, intelektualną lub w zakresie zmysłów, co może, w oddziaływaniu z różnymi barierami, utrudniać im pełny i skuteczny udział w życiu społecznym, na zasadzie równości z innymi osobami;
- 5) „produkt” oznacza substancję, preparat lub produkt wytworzony w procesie produkcji, niebędący produktem żywnościowym, paszą, żywym zwierzęciem ani rośliną, produktem pochodzenia ludzkiego ani produktem uzyskanym z roślin lub zwierząt związanym bezpośrednio z ich przyszłą reprodukcją;
- 8) „udostępnienie na rynku” oznacza dostarczenie produktu do celów dystrybucji, konsumpcji lub używania na rynku Unii w ramach działalności handlowej, odpłatnie lub nieodpłatnie;
- 9) „wprowadzenie do obrotu” oznacza pierwsze udostępnienie produktu na rynku Unii;

³¹ Podane w następującej kolejności: definicje ogólne, produkty ogólnie, usługi ogólnie, ogólne definicje dotyczące produktów i usług, poszczególne produkty/usługi zob. art. 1.

³² Termin „dostępne produkty i usługi” nie jest stosowany w normatywnej części tekstu.

- 20) „wycofanie z obrotu” oznacza dowolny środek, którego celem jest zapobieżenie udostępnieniu na rynku produktu w danym łańcuchu dostaw;
- 10) „producent” oznacza każdą osobę fizyczną lub prawną, która wytwarza produkt lub która zleca zaprojektowanie lub wytworzenie produktu i prowadzi obrót tym produktem pod własną nazwą lub znakiem towarowym;
- 11) „upoważniony przedstawiciel” oznacza każdą osobę fizyczną lub prawną mającą siedzibę w Unii, posiadającą pisemne pełnomocnictwo od producenta do działania w jego imieniu w odniesieniu do określonych zadań;
- 12) „importer” oznacza każdą osobę fizyczną lub prawną mającą siedzibę w Unii, która wprowadza do obrotu w Unii produkt pochodzący z państwa trzeciego;
- 13) „dystrybutor” oznacza każdą osobę fizyczną lub prawną w łańcuchu dostaw, niebędącą producentem ani importerem, która udostępnia produkt na rynku;

5a)(nowy) „usługa” oznacza usługę w rozumieniu art. 4 pkt 1 dyrektywy 2006/123/WE³³;

5b)(nowy) „usługodawca” oznacza dowolną osobę fizyczną lub prawną, która oferuje lub świadczy usługę skierowaną na rynek unijny. W kontekście e-booków pojęcie usługodawcy może obejmować wydawców i inne podmioty gospodarcze zaangażowane w dystrybucję e-booków;

- 14) „podmiot gospodarczy” oznacza producenta, upoważnionego przedstawiciela, importera, dystrybutora **albo** usługodawcę;

³³ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2006/123/WE z dnia 12 grudnia 2006 r. dotycząca usług na rynku wewnętrznym (Dz.U. L 376 z 27.12.2006, s. 36).

- 15) „konsument” oznacza każdą osobę fizyczną, która kupuje dany produkt lub korzysta z danych usług w celach niezwiązanych z jej działalnością handlową, gospodarczą, rzemieślniczą lub wykonywaniem wolnego zawodu;
- 15a)(nowy) „małe i średnie przedsiębiorstwa” (MŚP) oznacza kategorię przedsiębiorstw, które zatrudniają mniej niż 250 pracowników i których roczny obrót nie przekracza 50 mln EUR lub których roczna suma bilansowa nie przekracza 43 mln EUR, ale z których wyłączone są mikroprzedsiębiorstwa;**
- 16) „mikroprzedsiębiorstwo” oznacza przedsiębiorstwo zatrudniające mniej niż 10 osób, którego roczny obrót lub roczna suma bilansowa nie przekracza 2 mln EUR;
- 17) „norma zharmonizowana” oznacza normę zharmonizowaną w rozumieniu art. 2 ust. 1 lit. c) rozporządzenia (UE) nr 1025/2012;
- 18) „wspólna specyfikacja techniczna” oznacza specyfikację techniczną w rozumieniu art. 2 ust. 4 rozporządzenia (UE) nr 1025/2012, która zawiera środki umożliwiające spełnienie wymogów dostępności dla danego produktu lub usługi;
- 19) **skreślono**
- 23b)(nowy) „system użytkowego sprzętu komputerowego o ogólnym przeznaczeniu” oznacza połączenie sprzętu komputerowego, które stanowi kompletny komputer i które cechuje wielofunkcyjny charakter oraz zdolność do wykonywania, z odpowiednim oprogramowaniem, najczęstszych zadań informatycznych na żądanie konsumentów; systemy te są przeznaczone do użytkowania przez konsumentów; będzie to obejmować komputery osobiste, w szczególności komputery stacjonarne, laptopy, smartfony i tablety;**

23)(nowy) „system operacyjny” oznacza oprogramowanie, które, między innymi, obsługuje interfejs sprzętu peryferyjnego, planuje zadania, przydziela pamięć i stanowi domyślny interfejs dla użytkownika, gdy żaden program aplikacyjny, w tym graficzny interfejs użytkownika, nie jest aktywny, niezależnie od tego, czy takie oprogramowanie jest integralną częścią użytkowego sprzętu komputerowego o ogólnym przeznaczeniu, czy jest samodzielnym oprogramowaniem przeznaczonym do stosowania w użytkowym sprzęcie komputerowym o ogólnym przeznaczeniu; jednakże nie oznacza to modułu ładującego system operacyjny, podstawowego systemu wejścia-wyjścia ani innego oprogramowania układowego niezbędnego przy uruchamianiu lub instalowaniu systemu operacyjnego;

23a)(nowy) „urządzenie końcowe do obsługi konsumentów” oznacza produkt, który ma być połączony przez konsumenta z punktem zakończenia sieci i który może być wykorzystywany do uzyskania dostępu do usług objętych niniejszą dyrektywą lub do świadczenia takich usług;

24)(nowy) „interaktywne zdolności obliczeniowe” oznaczają funkcję obsługi interakcji między człowiekiem a urządzeniem umożliwiającą przetwarzanie i transmisję danych, głosu lub wideo;

7) „usługi łączności elektronicznej” oznaczają usługi w rozumieniu art. 2 lit. c) dyrektywy 2002/21/WE Parlamentu Europejskiego i Rady³⁴.

7a-1)(nowy) „zgłoszenie alarmowe” oznacza zgłoszenie dokonane przez użytkownika końcowego do PSAP za pośrednictwem usług komunikacji interpersonalnej w celu zwrócenia się do służb ratunkowych o pomoc w sytuacjach nadzwyczajnych i w celu otrzymania tej pomocy³⁵;

7a-2)(nowy) „publiczny punkt przyjmowania zgłoszeń o wypadkach” (PSAP) oznacza fizyczne miejsce, które jako pierwsze przyjmuje zgłoszenia alarmowe, pod nadzorem organu publicznego lub prywatnej organizacji uznanej przez państwo członkowskie³⁶;

³⁴ Odniesienie to zostanie zastąpione odniesieniem do Europejskiego kodeksu łączności elektronicznej (po jego przyjęciu).

³⁵ Prezydencja zaproponowała zastąpienie tego odniesienia do Europejskiego kodeksu łączności elektronicznej, jeżeli akt ten zostanie przyjęty przed niniejszą dyrektywą.

³⁶ Prezydencja zaproponowała zastąpienie tego odniesienia do Europejskiego kodeksu łączności elektronicznej, jeżeli akt ten zostanie przyjęty przed niniejszą dyrektywą.

- 7a-3)(nowy)** „służba ratunkowa” oznacza służbę uznaną przez państwo członkowskie za służbę ratunkową, która zapewnia natychmiastową i szybką pomoc w szczególności w sytuacjach bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia, zdrowia lub bezpieczeństwa publicznego lub osób fizycznych, własności prywatnej lub publicznej lub też środowiska, zgodnie z prawodawstwem krajowym³⁷;
- 7a-4)(nowy)** „komunikacja tekstowa w czasie rzeczywistym” oznacza rodzaj konwersacji tekstowej w sytuacjach punkt–punkt lub w konferencjach wielopunktowych, gdy wprowadzany tekst jest przesyłany w taki sposób, że komunikacja jest postrzegana przez użytkowników jako ciągła w trybie znak po znaku;
- 6) „audiowizualne usługi medialne” oznaczają usługi **zdefiniowane** w art. 1 ust. 1 lit. a) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/13/UE³⁸;
- 6a)(nowy)** [„usługi zapewniające dostęp do audiowizualnych usług medialnych” oznaczają usługi przekazywane przez sieci łączności elektronicznej, wykorzystywane do identyfikacji audiowizualnych usług medialnych, odbierania informacji o nich oraz do wyboru i wyświetlania takich usług oraz jakiegokolwiek inne powiązane środki mające zapewnić, by takie usługi stały się dostępne, o czym mowa w art. 7 dyrektywy 2010/13/UE. Te usługi zapewniające dostęp do audiowizualnych usług medialnych mogą obejmować strony internetowe, aplikacje internetowe, aplikacje oparte na urządzeniach typu set-top box, aplikacje do pobrania, usługi oparte na urządzeniach mobilnych, w tym aplikacje mobilne oraz powiązane odtwarzacze multimedialne, jak również usługi w zakresie telewizji hybrydowej. Obejmują także elektroniczne przewodniki po programach (EPG). Usługi te stanowią część audiowizualnych usług medialnych, których dostępność nie jest regulowana dyrektywą 201X/XXX zmieniającą dyrektywę 2010/13/UE. Nie obejmują one audiowizualnych usług medialnych, których dostępność regulowana jest dyrektywą 2010/13/UE]³⁹;

³⁷ Prezydencja zaproponowała zastąpienie tego odniesieniem do Europejskiego kodeksu łączności elektronicznej, jeżeli akt ten zostanie przyjęty przed niniejszą dyrektywą.

³⁸ Dyrektywa 2010/13/UE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 10 marca 2010 r. w sprawie koordynacji niektórych przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich dotyczących świadczenia audiowizualnych usług medialnych (Dz.U. L 95 z 15.4.2010, s. 1)

³⁹ Odniesienia wymagają sprawdzenia we właściwym czasie.

- 6b)(nowy)** „urządzenie końcowe do obsługi konsumentów mające interaktywne zdolności obliczeniowe, wykorzystywane do zapewniania dostępu do audiowizualnych usług medialnych” oznacza urządzenie, którego głównym przeznaczeniem jest zapewnianie dostępu do usług w rozumieniu art. 1 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2010/13/UE, do rozpowszechniania telewizyjnego zdefiniowanego w art. 1 lit. e) wymienionej dyrektywy, do audiowizualnych usług medialnych na żądanie zdefiniowanych w art. 1 lit. g) wymienionej dyrektywy oraz do handlowych przekazów audiowizualnych zdefiniowanych w art. 1 lit. h) wymienionej dyrektywy;
- 25)(nowy)** „e-book i jego specjalistyczne oprogramowanie” oznacza usługę polegającą na dostarczaniu plików cyfrowych stanowiących elektroniczną wersję książki, do których to plików można uzyskać dostęp, po których można nawigować, które można czytać i wykorzystywać, oraz oprogramowanie, w tym aplikacje mobilne, przeznaczone do uzyskiwania dostępu do tych plików cyfrowych, nawigowania po nich, czytania i wykorzystywania ich. Nie obejmuje to oprogramowania objętego zakresem definicji 25a(nowy);
- 25a)(nowy)** „czytnik elektroniczny” oznacza specjalistyczne urządzenie, obejmujące zarówno sprzęt, jak i oprogramowanie, wykorzystywane do uzyskiwania dostępu do plików e-booków, nawigowania po nich, czytania i wykorzystywania ich;
- 21)** „usługi handlu elektronicznego” oznaczają usługi świadczone na odległość poprzez strony internetowe i aplikacje mobilne, drogą elektroniczną i na indywidualne żądanie konsumenta w celu zawarcia umowy konsumenckiej;
- 20a)(nowy)** „usługi bankowości detalicznej” oznaczają świadczenie na rzecz konsumentów, w tym jeśli jest to przewidziane poprzez strony internetowe i aplikacje mobilne, następujących usług bankowych i finansowych: umów o kredyt objętych dyrektywą o kredycie konsumenckim (dyrektywa 2008/48/WE) lub dyrektywą o kredycie hipotecznym (2014/17/UE); usług zdefiniowanych w pkt 1–5 sekcji A oraz w pkt 1, 2, 4 i 5 w sekcji B załącznika I do dyrektywy w sprawie rynków instrumentów finansowych (MiFID II – 2014/65/UE); usług płatniczych zdefiniowanych w art. 4 pkt 3 dyrektywy w sprawie usług płatniczych (2015/2366/UE); oraz usług związanych z rachunkami płatniczymi zdefiniowanych w dyrektywie w sprawie rachunków płatniczych (2014/92/UE), a także z pieniądzem elektronicznym zdefiniowanym w dyrektywie 2009/110/WE;

- 20b)(nowy)** „terminal płatniczy” oznacza urządzenie, którego głównym przeznaczeniem jest umożliwianie dokonywania płatności z użyciem instrumentów płatniczych zdefiniowanych w art. 4 pkt 14 dyrektywy w sprawie usług płatniczych w fizycznym punkcie sprzedaży, ale nie w środowisku wirtualnym;
- 7a)(nowy)** „usługi lotniczego transportu pasażerskiego” oznaczają handlowe przewozy pasażerskie, jak zdefiniowano w art. 2 lit. l) rozporządzenia (WE) nr 1107/2006, rozpoczynające się, kończące się lub z przesiadką w porcie lotniczym znajdującym się na terytorium państwa członkowskiego. Obejmuje to loty rozpoczynające się w porcie lotniczym znajdującym się w państwie trzecim i kończące się w porcie lotniczym znajdującym się na terytorium państwa członkowskiego, w przypadku gdy usługi takie są obsługiwane przez przewoźników z UE;
- 7b)(nowy)** „usługi autobusowego transportu pasażerskiego” oznaczają usługi, o których mowa w art. 2 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 181/2011;
- 7c)(nowy)** „usługi kolejowego transportu pasażerskiego” oznaczają wszystkie kolejowe usługi pasażerskie, o których mowa w art. 2 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 1371/2007, z wykluczeniem usług, o których mowa w jego art. 2 ust. 2. Nie obejmuje to „przewozów miejskich i podmiejskich” zdefiniowanych w art. 3 pkt 6 dyrektywy 2012/34 ani „przewozów regionalnych” zdefiniowanych w art. 3 pkt 7 tej dyrektywy;
- 7d)(nowy)** „usługi wodnego transportu pasażerskiego” oznaczają usługi przewozu pasażerskiego, o których mowa w art. 2 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 1177/2010. Nie obejmuje to usług objętych art. 2 ust. 2 tego rozporządzenia;
- 27)(nowy)** „bilety elektroniczne” oznaczają każdy system, w którym uprawnienie do podróżowania, w postaci biletu uprawniającego do pojedynczego lub wielokrotnego podróżowania, abonamentu na podróżowanie lub kredytu na podróżowanie jest przechowywane elektronicznie na fizycznej karcie transportowej lub na innym urządzeniu, zamiast drukowania w postaci papierowych biletów;

28)(nowy) „usługi elektronicznych systemów sprzedaży biletów” oznaczają każdy system, w którym bilety w transporcie pasażerskim są kupowane, w tym przez internet za pomocą urządzenia mającego interaktywne zdolności obliczeniowe, i dostarczane do nabywcy w formie elektronicznej, tak aby mogły one być drukowane w formie papierowej lub okazywane – w czasie podróży – przy użyciu urządzeń przenośnych z interaktywnymi zdolnościami obliczeniowymi.

ROZDZIAŁ II

WYMOGI DOSTĘPNOŚCI A SWOBODA PRZEMIESZCZANIA SIĘ

Artykuł 3

Wymogi dostępności

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby **podmioty gospodarcze wprowadzały do obrotu wyłącznie takie produkty**, o których mowa w art. 1 ust. 1, i **świadczyły wyłącznie takie usługi [...]**, o których mowa w art. [...] 1 ust. 2, które spełniają wymogi dostępności określone w załączniku I, zgodnie z ust. 2, 3 i 4 niniejszego artykułu, **bez uszczerbku dla art. 12 niniejszej dyrektywy.**
2. **Wszystkie produkty, które wymieniono w art. 1 ust. 1, muszą spełniać mające zastosowanie wymogi określone w sekcji I załącznika I.**

Wszystkie produkty, o których mowa w art. 1 ust. 1, z wyjątkiem terminali samoobsługowych, o których mowa w lit. b), muszą spełniać wymogi określone w sekcji II załącznika I.
3. **Bez uszczerbku dla przepisów akapitu drugiego niniejszego ustępu, wszystkie usługi wymienione w art. 1 ust. 2 muszą spełniać wymogi określone w sekcjach III i IV załącznika I.**

Elementy usług lotniczego, autobusowego, kolejowego i wodnego transportu pasażerskiego, o których mowa w art. 1 ust. 2 lit. c), muszą spełniać wyłącznie wymogi określone w sekcji III załącznika I.

4. Mikroprzedsiębiorstwa oferujące usługi zgodnie z art. 1 ust. 2 są zwolnione z obowiązku spełnienia wymogów, o których mowa w ust. 3 niniejszego artykułu, i wszelkich obowiązków odnoszących się do zgodności z tymi wymogami.

5–10. skreślono

11.(nowy) Państwa członkowskie mogą poinformować podmioty gospodarcze o przykładach sposobów spełnienia wymogów dostępności, które wymieniono w załączniku, i o przykładach oczekiwanych rezultatów, które zawarto w załączniku Ia.

Artykuł 3a (nowy)

Obowiązujące unijne przepisy w dziedzinie transportu pasażerskiego

1. Przestrzeganie obowiązujących unijnych przepisów w dziedzinie transportu w odniesieniu do udzielania informacji mających dostępny charakter oraz do udzielania informacji o dostępności uznaje się za spełnienie odpowiednich wymogów niniejszej dyrektywy. Owe obowiązujące unijne przepisy obejmują: rozporządzenie (UE) 1317/2007, rozporządzenie (UE) 1300/2014, rozporządzenie (UE) 181/2011, rozporządzenie (UE) 1177/2010, rozporządzenie (WE) 261/2004 oraz rozporządzenie (WE) 1107/2006. W przypadku, gdy niniejsza dyrektywa w swoim zakresie stosowania przewiduje dodatkowe wymogi, mają one pełne zastosowanie.

2. **W przypadku gdy przedsiębiorstwo kolejowe spełnia wymogi dostępności w odniesieniu do swojej oficjalnej strony internetowej, jak określono w rozporządzeniu (UE) 454/2011, odpowiednie wymogi niniejszej dyrektywy uznaje się za spełnione. Inne strony internetowe dostawców usług kolejowych, z których korzystają konsumenci, muszą spełniać wymogi niniejszej dyrektywy.**
3. **Wymogi niniejszej dyrektywy mają także zastosowanie w przypadku, gdy unijne przepisy zawierają wyraźne odniesienie do niej.**

Artykuł 4

Swobodny przepływ

Państwa członkowskie nie utrudniają na swoim terytorium udostępniania na rynku produktów **ani świadczenia na swoim terytorium usług** [...], które spełniają wymogi niniejszej dyrektywy, z powodów związanych z wymogami dostępności. [...]

ROZDZIAŁ III⁴⁰

OBOWIĄZKI PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH MAJĄCYCH DO CZYNNIENIA Z PRODUKTAMI

Artykuł 5

Obowiązki producentów

1. Wprowadzając swoje produkty do obrotu, producenci gwarantują, że zostały one zaprojektowane i wyprodukowane zgodnie z mającymi zastosowanie wymogami dostępności **określonymi zgodnie z niniejszą dyrektywą.**
2. Producenci sporządzają dokumentację techniczną zgodnie z załącznikiem II oraz przeprowadzają lub zlecają przeprowadzenie procedury oceny zgodności, o której mowa w tym załączniku.

⁴⁰ Niniejszy rozdział został podzielony na trzy części, aby wyraźnie zaznaczyć, które artykuły dotyczą produktów (5–10), usług (11) oraz zarówno produktów, jak i usług (12).

W przypadku wykazania w wyniku przeprowadzenia tej procedury zgodności takiego produktu z obowiązującymi wymogami dostępności, producenci sporządzają deklarację zgodności UE i umieszczają oznakowanie CE.

2a.(nowy) Producenci przechowują dokumentację techniczną oraz deklarację zgodności UE przez 5 lat po wprowadzeniu produktu do obrotu.

3. Producenci są zobowiązani zapewnić, by stosowano procedury mające na celu utrzymanie zgodności produkcji seryjnej. Należy odpowiednio uwzględnić zmiany w projekcie i cechach charakterystycznych produktu oraz zmiany w normach zharmonizowanych lub w specyfikacjach technicznych stanowiących odniesienie dla stwierdzenia zgodności produktu.
4. [...]
5. Producenci są zobowiązani zapewnić, aby ich produkty były opatrzone nazwą typu, numerem partii lub serii lub inną informacją umożliwiającą ich identyfikację, lub w przypadku gdy wielkość lub charakter produktu to uniemożliwiają, aby wymagane informacje były umieszczone na opakowaniu lub w dokumencie załączonym do produktu.
6. Producenci są zobowiązani opatrzyć produkt swoim nazwiskiem, zarejestrowaną nazwą towarową lub zarejestrowanym znakiem towarowym i umieścić swój adres kontaktowy na produkcie, a jeżeli nie jest to możliwe – na opakowaniu lub w dokumencie załączonym do produktu. Adres musi wskazywać pojedynczy punkt, w którym można skontaktować się z producentem. **Dane kontaktowe są podawane w języku łatwo zrozumiałym dla użytkowników końcowych i organów nadzoru rynku.**
7. Producenci zapewniają dołączenie do produktu instrukcji obsługi oraz dostarczenie informacji na temat bezpieczeństwa w języku łatwo zrozumiałym przez konsumentów i **innych** użytkowników końcowych, określonym przez zainteresowane państwo członkowskie. **Takie instrukcje i informacje, jak również wszelkie etykiety, są jasne, zrozumiałe i czytelne.**

8. Producenci, którzy uznają lub mają powody, by uważać, że wprowadzony przez nich do obrotu wyrób jest niezgodny z niniejszą dyrektywą, niezwłocznie podejmują niezbędne działania naprawcze w celu zapewnienia zgodności wyrobu **lub, w stosownych przypadkach** jego wycofania z obrotu [...]. Ponadto, jeżeli produkt [...] **nie jest zgodny z mającymi zastosowanie wymogami** dostępności, producenci niezwłocznie informują o tym właściwe organy krajowe państw członkowskich, w których produkt został udostępniony, podając szczegółowe informacje, w szczególności na temat niezgodności oraz przyjętych środków naprawczych.
9. Na uzasadnione żądanie właściwego organu krajowego producenci przekazują mu wszelkie informacje i dokumentację, które są konieczne do wykazania zgodności danego produktu, w języku, który może być z łatwością zrozumiany przez ten organ. Na żądanie właściwego organu podejmują z nimi współpracę w **niezbędnych** działaniach ukierunkowanych na wyeliminowanie **niezgodności z mającymi zastosowanie wymogami dostępności** w odniesieniu do produktów wprowadzonych przez nich do obrotu, [...] **w szczególności poprzez doprowadzenie produktów** do zgodności z tymi **mającymi zastosowanie wymogami dostępności** [...].

Artykuł 6

Upoważnieni przedstawiciele

1. Na podstawie pisemnego pełnomocnictwa producenci mogą wyznaczyć upoważnionego przedstawiciela. Obowiązki określone w art. 5 ust. 1 i sporządzanie dokumentacji technicznej nie wchodzą w zakres pełnomocnictwa upoważnionego przedstawiciela.
2. Upoważniony przedstawiciel wykonuje zadania określone w pełnomocnictwie otrzymanym od producenta. Pełnomocnictwo musi umożliwiać upoważnionemu przedstawicielowi wykonywanie co najmniej następujących obowiązków:

aa) (nowy) przechowywania deklaracji zgodności UE oraz dokumentacji technicznej do dyspozycji krajowych organów nadzoru przez okres 5 lat;

- a) na uzasadnione żądanie właściwego krajowego organu udzielanie mu wszelkich informacji i udostępnianie dokumentacji koniecznej do wykazania zgodności danego produktu z wymogami;
- b) na żądanie właściwego krajowego organu, podejmowanie z nim współpracy w **niezbędnych** działaniach ukierunkowanych na wyeliminowanie **niezgodności z mającymi zastosowanie wymogami dostępności [...]** w odniesieniu do produktów objętych pełnomocnictwem.

Artykuł 7

Obowiązki importerów

1. Importerzy wprowadzają do obrotu wyłącznie produkty zgodne z wymogami.
2. Przed wprowadzeniem produktu do obrotu importerzy gwarantują, że producent przeprowadził procedurę oceny zgodności określoną w załączniku II. Importerzy zapewniają sporządzenie przez producenta dokumentacji technicznej, zgodnie z zawartymi w załączniku wymogami, opatrzenie produktu oznakowaniem CE, załączenie do aparatury wymaganych dokumentów oraz spełnienie przez producenta wymogów określonych w art. 5 ust. 5 i 6.
3. W przypadku gdy importer uzna lub ma powody, by uważać, że produkt nie jest zgodny z **mającymi zastosowanie** wymogami dostępności [...], nie wprowadza tego produktu do obrotu, dopóki nie zostanie zapewniona zgodność. Ponadto jeżeli produkt **nie jest zgodny z mającymi zastosowanie wymogami dostępności**, importer informuje o tym producenta oraz organy nadzoru rynku.

4. Importerzy są zobowiązani opatrzyć produkt swoim nazwiskiem, zarejestrowaną nazwą towarową lub zarejestrowanym znakiem towarowym i umieścić swój adres kontaktowy na produkcie, a jeżeli nie jest to możliwe – na opakowaniu lub w dokumencie dołączonym do produktu. **Dane kontaktowe są podawane w języku łatwo zrozumiałym dla użytkowników końcowych i organów nadzoru rynku.**
5. Importerzy zapewniają dołączenie do produktu instrukcji obsługi oraz dostarczenie informacji na temat **bezpieczeństwa** w języku łatwo zrozumiałym przez konsumentów i innych użytkowników końcowych, określonym przez zainteresowane państwo członkowskie.
6. Importerzy zapewniają, aby w czasie, gdy ponoszą odpowiedzialność za produkt, warunki jego przechowywania lub przewożenia nie wpływały negatywnie na jego zgodność z **mającymi zastosowanie** wymogami dostępności **określonymi w niniejszej dyrektywie.**
7. [...]
- 7a. (nowy) Importerzy są zobowiązani przechowywać kopię deklaracji zgodności UE do dyspozycji organów nadzoru rynku przez okres 5 lat i zapewnić, by dokumentacja techniczna była dostępna do dyspozycji tych organów na ich żądanie.
8. Importerzy, którzy uznają lub mają powody, by uważać, że wprowadzony przez nich do obrotu produkt jest niezgodny z **niniejszą dyrektywą [...]**, niezwłocznie podejmują niezbędne działania naprawcze w celu zapewnienia zgodności produktu **lub [...]** jego wycofania z obrotu [...]. Ponadto, jeżeli produkt [...] **nie jest zgodny z mającymi zastosowanie wymogami** dostępności, importerzy niezwłocznie informują o tym właściwe organy krajowe państw członkowskich, w których produkt został udostępniony, podając szczegółowe informacje, w szczególności na temat **niezgodności** oraz przyjętych środków naprawczych.

9. Na uzasadnione żądanie właściwego organu krajowego importerzy przekazują mu wszelkie informacje i dokumentację, które są konieczne do wykazania zgodności wyrobu, w języku, który może być z łatwością zrozumiany przez ten organ. Na żądanie właściwych organów podejmują z nimi współpracę w **niezbędnych** działaniach ukierunkowanych na wyeliminowanie **niezgodności z mającymi zastosowanie wymogami dostępności** w odniesieniu do produktów wprowadzonych przez nich do obrotu.

Artykuł 8

Obowiązki dystrybutorów

1. Przy wprowadzaniu produktu do obrotu dystrybutorzy działają z należytą starannością w odniesieniu do wymogów niniejszej dyrektywy.
2. Przed wprowadzeniem produktu do obrotu dystrybutorzy sprawdzają, czy produkt jest opatrzony oznakowaniem CE i czy towarzyszą mu wymagane dokumenty oraz instrukcje i informacje dotyczące bezpieczeństwa w języku zrozumiałym dla konsumentów i innych użytkowników końcowych w państwie członkowskim, w którym produkt jest wprowadzany do obrotu, a także czy producent i importer spełnili wymogi określone w art. 5 ust. 5 i 6 i w art. 7 ust. 4.
3. Jeżeli dystrybutor uznaje lub ma powody, by uważać, że produkt nie jest zgodny z [...] **niniejszą dyrektywą**, nie udostępnia tego produktu na rynku, dopóki produkt ten nie będzie zgodny z przepisami. Ponadto jeżeli produkt [...] **nie jest zgodny z mającymi zastosowanie wymogami dostępności**, dystrybutor informuje o tym producenta oraz organy nadzoru rynku.
4. Dystrybutorzy zapewniają, aby w czasie, gdy ponoszą odpowiedzialność za wyrób, warunki jego przechowywania lub przewożenia nie wpływały negatywnie na jego zgodność z **mającymi zastosowanie wymogami dostępności** [...].

5. Dystrybutorzy, którzy uznają lub mają powody, by uważać, że udostępniony przez nich na rynku produkt nie jest zgodny z niniejszą dyrektywą, zapewniają w stosownych przypadkach zastosowanie środków naprawczych koniecznych do zapewnienia zgodności tego produktu, lub – w **stosownych przypadkach** – wycofania go z obrotu [...]. Ponadto, jeżeli produkt **nie jest zgodny z mającymi zastosowanie wymogami dostępności**, dystrybutorzy niezwłocznie informują o tym właściwe organy krajowe państw członkowskich, w których produkt został udostępniony, podając szczegółowe informacje, w szczególności na temat niezgodności oraz przyjętych środków naprawczych.
6. Na uzasadnione żądanie właściwego organu krajowego dystrybutorzy udzielają mu wszelkich informacji i udostępniają dokumentację konieczną do ustalenia zgodności danego produktu z wymogami. Na żądanie właściwych organów podejmują z nimi współpracę w **niezbędnych** działaniach ukierunkowanych na wyeliminowanie **niezgodności z mającymi zastosowanie wymogami dostępności** w odniesieniu do produktów udostępnionych przez nich na rynku.

Artykuł 9

Przypadki, w których obowiązki producentów mają zastosowanie do importerów i dystrybutorów

Do celów niniejszej dyrektywy importera lub dystrybutora uważa się za producenta i nakłada na niego obowiązki producenta określone w art. 5, w przypadku gdy wprowadza on wyrób do obrotu pod swoją nazwą lub znakiem towarowym lub modyfikuje wyrób już wprowadzony do obrotu w taki sposób, że może to mieć wpływ na jego zgodność z wymogami niniejszej dyrektywy.

Artykuł 10

*Identyfikacja podmiotów gospodarczych **mających do czynienia z produktami***

1. Na żądanie organów nadzoru rynku podmioty gospodarcze, **o których mowa w art. 5–8**, wskazują:

- a) każdy podmiot gospodarczy, który dostarczył im produkt;
 - b) każdy podmiot gospodarczy, któremu dostarczyły produkt.
2. Podmioty gospodarcze, o których mowa w art. 5–8 powinny być w stanie podać informacje, o których mowa w ust. 1, przez okres **5** lat od momentu dostarczenia im produktu i przez okres **5** lat od momentu dostarczenia przez nie produktu.

ROZDZIAŁ IIIA

OBOWIĄZKI PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH ŚWIADCZĄCYCH USŁUGI

Artykuł 11

Obowiązki usługodawców

1. Usługodawcy gwarantują, że ich usługi są projektowane i świadczone zgodnie z art. 3.
2. Usługodawcy przygotowują niezbędne informacje zgodnie z załącznikiem III, wyjaśniając, w jaki sposób usługi spełniają **mające zastosowanie** wymogi dostępności [...]. Informacje podawane są do publicznej wiadomości w formie pisemnej i ustnej, w tym w sposób dostępny dla osób [...] niepełnosprawnych. Usługodawcy przechowują te informacje tak długo, jak usługa jest świadczona.

3. **Bez uszczerbku dla art. 27a (nowy)** usługodawcy zapewniają stosowanie odpowiednich procedur [...], **tak aby [...]** świadczenie usług pozostawało w zgodności z **mającymi zastosowanie** wymogami dostępności [...]. Zmiany we właściwościach świadczenia usługi [...], zmiany **mających zastosowanie** wymogów dostępności [...] **oraz zmiany zharmonizowanych norm lub specyfikacji technicznych stanowiących odniesienie dla stwierdzenia zgodności produktu z wymogami dostępności** są odpowiednio uwzględniane przez usługodawców. W przypadku niezgodności dostawcy usług stosują niezbędne środki naprawcze w celu **zapewnienia** dostępności usługi zgodnie z **mającymi zastosowanie** wymogami dostępności [...].
4. Na uzasadnione żądanie właściwego organu usługodawcy udzielają mu wszelkich informacji koniecznych do wykazania zgodności z **mającymi zastosowanie** wymogami dostępności [...]. Na żądanie tych organów współpracują oni z nimi w zakresie wszelkich działań podejmowanych w celu doprowadzenia do zgodności z tymi wymogami. **Ponadto, jeżeli usługa nie jest zgodna z mającymi zastosowanie wymogami dostępności, usługodawcy niezwłocznie informują o tym właściwe organy krajowe państw członkowskich, w których usługa ta jest świadczona, podając szczegółowe informacje, zwłaszcza na temat niezgodności oraz przyjętych środków naprawczych.**

ROZDZIAŁ III B
ZASADNICZA ZMIANA PRODUKTÓW LUB USŁUG ORAZ NIEPROPORCJONALNE
OBCIĄŻENIE PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH

Artykuł 12⁴¹

Zasadnicze zmiany i nieproporcjonalne obciążenie

1. Wymogi dostępności, o których mowa w art. 3, stosuje się w zakresie, w jakim nie wprowadzają one znacznej zmiany [...] w produkcie lub usłudze, powodującej zmianę podstawowych właściwości tego produktu lub usługi.
2. Wymogi dostępności, o których mowa w art. 3, stosuje się w zakresie, w jakim nie stanowią nieproporcjonalnego obciążenia dla zainteresowanych podmiotów gospodarczych.
5. Ocena, czy zapewnienie zgodności z wymogami dostępności dotyczącymi produktów lub usług powoduje zasadnicze zmiany lub nieproporcjonalne obciążenie, jest przeprowadzana i **dokumentowana** przez podmiot gospodarczy. **Państwa członkowskie zobowiązują podmioty gospodarcze do przeprowadzania takiej oceny przed skorzystaniem z wyjątku przewidzianego w ust. 1 i 2 dla danego produktu lub danej usługi.**
4. **Podmioty gospodarcze, których obciążenie związane z dostępnością jest** zrekompensowane poprzez środki finansowe **przyznane specjalnie na zapewnienie dostępności**, pochodzące z innych źródeł niż zasoby własne tego podmiotu gospodarczego, prywatnych lub publicznych, **nie mogą utrzymywać, że wprowadzenie wymogów dostępności, o których mowa w art. 3, nałożyłoby na te podmioty nieproporcjonalne obciążenie.**

⁴¹ Zachowano numerację ustępów pomimo zmiany ich kolejności.

3. Aby ocenić, czy zapewnienie zgodności z wymogami dostępności dotyczącymi **produktu lub usługi [...] stanowi nieproporcjonalne obciążenie**, podmioty gospodarcze uwzględniają **poziomy odniesienia określone w załączniku IV. Podczas przeprowadzania oceny tego, czy wymogi dostępności powodują nieproporcjonalne obciążenie, i przygotowywania odnośnej dokumentacji podmiot gospodarczy dokonuje ogólnej oceny, stosując odpowiednie poziomy odniesienia określone w załączniku IV.**

3c.(nowy)Usługodawcy korzystający z przepisów ust. 2 niniejszego artykułu ponownie przeprowadzają ocenę nieproporcjonalnego obciążenia w odniesieniu do każdej kategorii lub każdego rodzaju usług nie rzadziej niż pięć lat lub gdy świadczona usługa ulega zmianie lub na wniosek krajowego organu nadzoru.

6. W przypadkach, gdy podmioty gospodarcze skorzystały z wyjątku przewidzianego w ust. 1 i 2 dla danego produktu lub danej usługi, [...] **na wniosek właściwego organu krajowego przedstawiają ocenę, o której mowa w ust. 5. W tym celu przechowują całą stosowną dokumentację przez okres pięciu lat po ostatnim wprowadzeniu produktu na rynek Unii lub przez okres pięciu lat po świadczeniu usługi.**

W drodze odstępstwa od akapitu pierwszego, gdy mikroprzedsiębiorstwa korzystają z wyjątku przewidzianego w ust. 1 i 2 dla danego produktu, nie muszą ustalać pisemnych dowodów na potwierdzenie oceny, o której mowa w ust. 3, o ile z wnioskiem o dokonanie takiego ustalenia nie wystąpi właściwy organ krajowy. Po otrzymaniu takiego wniosku w terminie, o którym mowa w akapicie pierwszym, mikroprzedsiębiorstwa przedstawiają właściwemu organowi fakty, na podstawie których postanowiono, że zapewnienie zgodności z wymogami dostępności w przypadku pewnych produktów wiązałoby się z zasadniczą zmianą lub nieproporcjonalnym obciążeniem.

7.(nowy) W przypadku gdy w następstwie oceny, o której mowa w ust. 3, stwierdza się, że dla dostawcy usług, stosującego terminale samoobsługowe, zapewnienie, by te terminale spełniały wymogi, o których mowa w art. 3, będzie stanowiło nieproporcjonalne obciążenie, ocenia się również, czy dostępność usług można zapewnić w sposób, który nie byłby nieproporcjonalny, poprzez udostępnienie bardziej ograniczonej liczby dostępnych terminali samoobsługowych.

ROZDZIAŁ IV

ZHARMONIZOWANE NORMY I WSPÓLNE SPECYFIKACJE TECHNICZNE PRODUKTÓW I USŁUG

Artykuł 13

Domniemanie zgodności

1. W przypadku produktów i usług zgodnych z normami zharmonizowanymi, do których odniesienia opublikowano w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*, lub z ich częściami, domniemywa się, że produkty te i usługi spełniają wymogi dostępności objęte tymi normami lub ich częściami, o których mowa w art. 3.

Artykuł 14

Wspólne specyfikacje techniczne

1. W przypadku gdy w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* nie opublikowano zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 1025/2012 odniesienia do norm zharmonizowanych i dalsze szczegóły dotyczące wymogów dostępności niektórych produktów i usług byłyby potrzebne dla harmonizacji rynku, Komisja może przyjąć akty wykonawcze ustanawiające wspólne specyfikacje techniczne dla wymogów dostępności, o których mowa w załączniku I do niniejszej dyrektywy. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 24 ust. 2 niniejszej dyrektywy.

2. Produkty i usługi, które są zgodne ze wspólnymi specyfikacjami technicznymi, o których mowa w ust. 1, lub z ich częściami, uważa się za zgodne z wymogami dostępności, o których mowa w art. 3, objętymi tymi specyfikacjami lub ich częściami.

ROZDZIAŁ IVA

ZGODNOŚĆ PRODUKTÓW I OZNAKOWANIE CE

Artykuł 15

Unijna deklaracja zgodności produktów

1. W deklaracji zgodności UE stwierdza się, że wykazano spełnienie odpowiednich, określonych w art. 3, wymogów dostępności. W przypadkach, gdy skorzystano z wyjątku przewidzianego w art. 12, deklaracja zgodności UE zawiera informację, które wymogi dostępności są tym wyjątkiem objęte.
2. Deklaracja zgodności UE musi być zgodna z szablonem określonym w załączniku III do decyzji nr 768/2008/WE. Zawiera ona elementy określone w załączniku II do niniejszej dyrektywy oraz jest systematycznie aktualizowana. [...] Jest ona tłumaczona na język lub języki zgodnie z wymogami państwa członkowskiego, w którym produkt wprowadza się do obrotu lub udostępnia.
3. Jeżeli dany produkt podlega więcej niż jednemu aktowi prawa Unii wymagającemu deklaracji zgodności UE, sporządzana jest jedna deklaracja zgodności UE odnosząca się do wszystkich takich aktów prawa Unii. Deklaracja wskazuje odpowiednie akty prawne, łącznie z ich adresami publikacyjnymi.
4. Poprzez sporządzenie deklaracji zgodności UE producent przyjmuje na siebie odpowiedzialność za zgodność produktu z **wymogami określonymi w niniejszej dyrektywie**.

Artykuł 16

Ogólne zasady dotyczące oznakowania CE dla produktów

Oznakowanie CE podlega ogólnym zasadom określonym w art. 30 rozporządzenia nr 765/2008/WE.

Artykuł 16a (nowy)

Reguły i warunki umieszczania oznakowania CE

1. **Oznakowanie CE umieszcza się w sposób widoczny, czytelny i trwały na produkcie lub jego tabliczce znamionowej. W przypadku gdy jest to niemożliwe lub nieuzasadnione ze względu na charakter produktu, oznakowanie CE umieszcza się na opakowaniu i na dokumentach towarzyszących.**
2. **Oznakowanie CE umieszcza się przed wprowadzeniem produktu do obrotu.**
3. **Państwa członkowskie opierają się na istniejących mechanizmach w celu zapewnienia prawidłowego stosowania systemu regulującego oznakowanie CE oraz podejmują odpowiednie działania w przypadku nieprawidłowego stosowania tego oznakowania.**

ROZDZIAŁ V⁴²
NADZÓR RYNKU W ZAKRESIE PRODUKTÓW ORAZ UNIJNA PROCEDURA
OCHRONNA

Artykuł 17

Nadzór rynku w zakresie produktów

1. Do produktów zastosowanie mają **art. 15** ust. 3 i **art. 16–19, art. 21, art. 23–28** i **art. 29** ust. 2 i 3 rozporządzenia (WE) nr 765/2008.
2. Podczas prowadzenia nadzoru rynku w zakresie produktów **odpowiednie** organy nadzoru rynku **sprawdzają – w przypadkach gdy podmiot gospodarczy skorzystał z wyjątku przewidzianego w art. 12 niniejszej dyrektywy oraz w razie potrzeby i gdy jest to stosowne – czy podmiot gospodarczy przeprowadził ocenę, o której mowa w art. 12, dokonują analizy tej oceny i jej wyników, w tym analizy prawidłowego stosowania poziomów odniesienia określonych w załączniku IV, oraz kontrolują zgodność z mającymi zastosowanie wymogami dostępności.**
3. Państwa członkowskie zapewniają, aby informacje posiadane przez organy nadzoru rynku dotyczące spełniania przez podmioty gospodarcze mających zastosowanie wymogów dostępności [...] oraz ocena wyjątków przewidzianych w art. 12, dostępne były dla konsumentów na żądanie oraz w dostępnym formacie, chyba że informacje te nie mogą być udostępnione ze względu na ich poufny charakter, jak przewidziano w art. 19 ust. 5 rozporządzenia (WE) nr 765/2008.

⁴² Rozdział ten podzielono na dwie części, aby rozdzielić nadzór w zakresie produktów od nadzoru w zakresie usług.

*Procedura postępowania **na szczeblu krajowym** w przypadku produktów **niespełniających mających zastosowanie** wymogów dostępności*

1. W przypadku gdy organy nadzoru rynku jednego państwa członkowskiego [...] mają wystarczające powody, by sądzić, że dany produkt objęty niniejszą dyrektywą **nie jest zgodny z mającymi zastosowanie wymogami** [...] dostępności, dokonują one oceny tego produktu pod kątem spełnienia wszystkich **mających zastosowanie** wymogów **dostępności** określonych w niniejszej dyrektywie. W **tym celu** odpowiednie podmioty gospodarcze w pełni współpracują z organami nadzoru rynku.

Jeśli w toku tej oceny organy nadzoru rynku stwierdzą, że dany produkt nie spełnia wymagań określonych w niniejszej dyrektywie, niezwłocznie zobowiązują odpowiedni podmiot gospodarczy do podjęcia wszelkich stosownych zleconych przez te organy działań naprawczych w celu doprowadzenia produktu do zgodności z tymi wymogami [...] w rozsądnym terminie [...], stosownie do charakteru **niezgodności**.

Organy nadzoru rynku zobowiązują odpowiednie podmioty gospodarcze do wycofania produktu z obrotu w dodatkowym rozsądnym terminie, jedynie jeżeli odpowiedni podmiot gospodarczy nie podejmie adekwatnych działań naprawczych w terminie, o którym mowa w akapicie drugim.

Artykuł 21 rozporządzenia (WE) nr 765/2008 ma zastosowanie do środków, o których mowa w **akapicie** drugim i trzecim.

2. W przypadku gdy organy nadzoru rynku uznają, że niezgodność nie ogranicza się wyłącznie do terytorium państwa, w którym prowadzą nadzór, informują one Komisję oraz pozostałe państwa członkowskie o wynikach oceny oraz działaniach, których podjęcia zażądały od podmiotu gospodarczego.

3. Dany podmiot gospodarczy zapewnia podjęcie wszelkich odpowiednich działań naprawczych w odniesieniu do wszystkich odnośnych produktów, które ten podmiot udostępnił na rynku w Unii.
4. W przypadku gdy zainteresowany podmiot gospodarczy nie podejmuje odpowiednich działań naprawczych w terminie, o którym mowa w ust. 1 akapit **trzeci**, organy nadzoru rynku wprowadzają wszelkie odpowiednie środki tymczasowe w celu zakazania lub ograniczenia udostępniania produktów na rynku krajowym **lub** wycofania danego produktu z obrotu [...]. Organy nadzoru rynku przekazują niezwłocznie Komisji i pozostałym państwom członkowskim informacje na temat tych środków.
5. Informacje, o których mowa w ust. 4, obejmują wszelkie dostępne szczegóły, przede wszystkim dane umożliwiające identyfikację produktu niezgodnego, informacje na temat pochodzenia produktu, charakteru występującej domniemanej niezgodności i [...] **wymogów dostępności niespełnianych przez dany produkt**, rodzaju i okresu obowiązywania wprowadzonych środków krajowych, a także stanowisko przedstawione przez zainteresowany podmiot gospodarczy. W szczególności organy nadzoru rynku są zobowiązane wskazać, czy brak zgodności wynika z którejkolwiek z następujących przyczyn:
 - a) z niespełniania przez produkt **mających zastosowanie** wymogów **dostępności** [...], lub
 - b) z niedociągnięć w normach zharmonizowanych, o których mowa w art. 13, **lub z niedociągnięć we wspólnych specyfikacjach technicznych, o których mowa w art. 14**, przyznających domniemanie zgodności.

6. Państwa członkowskie inne niż państwo członkowskie, które wszczęło procedurę, niezwłocznie informują Komisję i pozostałe państwa członkowskie o wszystkich wprowadzonych środkach i przekazują wszystkie informacje dotyczące niezgodności danego produktu, którymi dysponują, a w przypadku gdy wyrażają sprzeciw wobec notyfikowanego środka krajowego, przedstawiają swoje zastrzeżenia.
7. W przypadku gdy w terminie trzech miesięcy od otrzymania informacji, o których mowa w ust. 4, żadne państwo członkowskie ani Komisja nie zgłosiły sprzeciwu wobec środka tymczasowego podjętego przez państwo członkowskie, środek ten uznaje się za uzasadniony.
8. Państwa członkowskie zapewniają niezwłoczne przyjęcie właściwych środków ograniczających w odniesieniu do danego produktu, takich jak wycofanie z obrotu.

Artykuł 20

Procedura ochronna na poziomie Unii

1. W przypadku gdy po ukończeniu procedury określonej w art. 19 ust. 3 i 4 zgłaszane są sprzeciwy wobec środka podjętego przez państwo członkowskie lub w przypadku gdy Komisja uzna środek krajowy za sprzeczny z prawodawstwem Unii, Komisja niezwłocznie rozpoczyna konsultacje z państwami członkowskimi i zainteresowanym podmiotem gospodarczym lub zainteresowanymi podmiotami gospodarczymi oraz dokonuje oceny tego środka krajowego. Na podstawie wyników tej oceny Komisja podejmuje decyzję, czy dany środek krajowy jest uzasadniony.

Komisja kieruje swoją decyzję do wszystkich państw członkowskich i niezwłocznie informuje o niej państwa członkowskie i zainteresowany podmiot gospodarczy lub zainteresowane podmioty gospodarcze.

2. Jeżeli środek krajowy zostaje uznany za uzasadniony, wszystkie państwa członkowskie podejmują środki konieczne, aby zapewnić wycofanie ze swojego rynku wyrobu, który nie spełnia wymogów, i informują o nich Komisję. Jeżeli środek krajowy zostaje uznany za nieuzasadniony, dane państwo członkowskie wycofuje ten środek.
3. Jeżeli środek krajowy został uznany za uzasadniony, a niezgodność produktu jest spowodowana niedociągnięciami w normach zharmonizowanych, o których mowa w art. 19 ust. 5 lit b), Komisja stosuje procedurę określoną w art. 11 rozporządzenia (UE) nr 1025/2012.
- 4.(nowy) **W przypadku uznania krajowego środka za uzasadniony i stwierdzenia, że niezgodność produktu wynika z braków we wspólnych specyfikacjach, o których mowa w art. 19 ust. 5 lit. b), Komisja niezwłocznie przyjmuje akt wykonawczy zmieniający lub uchylający daną wspólną specyfikację. Ten akt wykonawczy przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 24 ust. 2.**

Artykuł 20A (nowy)

Niezgodność pod względem formalnym

1. **Z zastrzeżeniem art. 19, w przypadku gdy państwo członkowskie dokona jednego z poniższych ustaleń, zobowiązuje ono odpowiedni podmiot gospodarczy do usunięcia przedmiotowych niezgodności:**
 - a) **oznakowanie CE zostało umieszczone z naruszeniem art. 30 rozporządzenia (WE) nr 765/2008 lub art. 16a (nowego) niniejszej dyrektywy;**
 - b) **oznakowanie CE nie zostało umieszczone;**
 - c) **deklaracja zgodności UE nie została sporządzona;**
 - d) **deklaracja zgodności UE nie została sporządzona w prawidłowy sposób;**

- e) dokumentacja techniczna jest niedostępna lub niekompletna;
- f) brak jest informacji, o których mowa w art. 5 ust. 6 lub art. 7 ust. 4, lub są one nieprawdziwe lub niekompletne;
- g) nie są spełnione jakiegokolwiek inne wymagania administracyjne, o których mowa w art. 5 lub w art. 7.

2. W przypadku utrzymywania się niezgodności, o której mowa w ust. 1, zainteresowane państwo członkowskie wprowadza wszelkie odpowiednie środki w celu ograniczenia lub zakazania udostępniania produktu na rynku, lub zapewnienia jego wycofania z obrotu.

ROZDZIAŁ V A ZGODNOŚĆ USŁUG

Artykuł 18 *Zgodność usług*

1. Państwa członkowskie ustanawiają, wdrażają i okresowo aktualizują odpowiednie procedury w celu:
- a) sprawdzania zgodności usług wymienionych w art. 1 ust. 2 z wymogami określonymi w niniejszej dyrektywie, w **tym** oceny wyjątków przewidzianych w art. 12, **do których stosuje się odpowiednio art. 17 ust. 2;**
 - b) rozpatrywania skarg lub raportów dotyczących kwestii odnoszących się do zgodności usług, o których mowa w art. 1 ust. 2, z wymogami dostępności, o których mowa w art. 3;
 - c) sprawdzania, czy dany podmiot gospodarczy podjął niezbędne działania naprawcze.

2. Państwa członkowskie wyznaczają organy **ds. zgodności usług** odpowiedzialne za wdrożenie procedur, o których mowa w ust. 1.

Państwa członkowskie dopilnowują, aby społeczeństwo było informowane o istnieniu, obowiązkach i nazwie krajowych organów nadzoru rynku oraz o sposobach kontaktowania się z nimi. Organy te udostępniają na żądanie przedmiotowe informacje w przystępnych formatach.

ROZDZIAŁ VI

WYMOGI DOSTĘPNOŚCI W INNYCH AKTACH PRAWNYCH UNII

Artykuł 21

Stosowanie wymogów dostępności do innych aktów unijnych
skreślono

Artykuł 22

Nieproporcjonalne obciążenie
skreślono

Artykuł 23

Wspólne specyfikacje techniczne dla innych aktów unijnych
skreślono

ROZDZIAŁ VII

[...] ⁴³ PRZEPISY KOŃCOWE

Artykuł 24

Procedura komitetowa

1. Komisję wspomaga komitet. Komitet ten jest komitetem w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 182/2011.
2. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 5 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

Artykuł 25

Egzekwowanie przepisów

1. Państwa członkowskie zapewniają odpowiednie i skuteczne środki zapewniające przestrzeganie niniejszej dyrektywy.
2. Środki, o których mowa w ust. 1, obejmują:
 - a) przepisy, na mocy których konsument może wszcząć postępowanie na mocy prawa krajowego przed sądami lub właściwymi organami administracyjnymi, aby zapewnić stosowanie krajowych przepisów transponujących przepisy niniejszej dyrektywy;
 - b) przepisy, na mocy których organy publiczne lub prywatne stowarzyszenia, organizacje lub inne osoby prawne, które mają uzasadniony interes w dopilnowaniu, aby przepisy niniejszej dyrektywy były przestrzegane, mogą **wszcząć** postępowanie [...] na mocy prawa krajowego przed sądami lub właściwymi organami administracyjnymi **zarówno** w imieniu **skarżącego, jak i dla wsparcia go, za jego zgodą, wszelkimi środkami sądowymi lub administracyjnymi przewidzianymi do celów egzekwowania obowiązków ustanowionych w niniejszej dyrektywie [...]**.

⁴³ Zmiana zaproponowana przez prawników lingwistów.

Artykuł 26

Sankcje

1. Państwa członkowskie określają zasady dotyczące sankcji nakładanych w przypadku naruszenia przepisów krajowych przyjętych na podstawie niniejszej dyrektywy i podejmują wszelkie niezbędne środki w celu zapewnienia ich wykonania.
2. Sankcje te powinny być skuteczne, proporcjonalne i odstrasżające. **Muszą być one odpowiednie do charakteru naruszenia, jak i do okoliczności.**
3. Państwa członkowskie bezzwłocznie powiadamiają Komisję o tych przepisach i środkach oraz powiadamiają ją niezwłocznie o każdej późniejszej zmianie, która ich dotyczy.
4. Sankcje uwzględniają zakres niezgodności, w tym liczbę niezgodnych z przepisami produktów lub usług, jak również liczbę dotkniętych osób.

Artykuł 27

Transpozycja⁴⁴

1. Państwa członkowskie przyjmują i publikują, do dnia [... *proszę wstawić datę - trzy lata od daty wejścia w życie niniejszej dyrektywy*][...], przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy. **Niezwłocznie przekazują Komisji tekst tych przepisów[...].**
2. Państwa członkowskie stosują te **przepisy** od dnia [... *proszę wstawić datę - sześć lat od daty wejścia w życie niniejszej dyrektywy*].

⁴⁴ Zmiany w tym artykule wprowadzają standardowe sformułowania ze wspólnego podręcznika.

3. **Przepisy** przyjęte przez państwa członkowskie zawierają odniesienie do niniejszej dyrektywy lub odniesienie takie towarzyszy ich urzędowej publikacji. Metody dokonywania takiego odniesienia określone są przez państwa członkowskie.
4. Państwa członkowskie przekazują Komisji tekst podstawowych przepisów prawa krajowego, przyjętych w dziedzinie objętej niniejszą dyrektywą.
5. **skreślono**

Artykuł 27a (nowy)

Środki przejściowe

1. **Bez uszczerbku dla ust. 2 niniejszego artykułu państwa członkowskie ustanawiają okres przejściowy wynoszący [5] lat od daty, o której mowa w art. 27 ust. 2 niniejszej dyrektywy, w trakcie którego usługodawca może nadal świadczyć usługi z wykorzystaniem produktów, które były zgodnie z prawem wykorzystywane w celu świadczenia podobnych usług przed tą datą. Umowy o świadczenie usług zawarte przed datą, o której mowa w art. 27 ust. 2 niniejszej dyrektywy, mogą nadal obowiązywać w niezmienionej formie do momentu ich wygaśnięcia.**
2. **Państwa członkowskie stanowią, że terminale samoobsługowe zgodnie z prawem stosowane przez usługodawców do świadczenia usług przed datą, o której mowa w art. 27 ust. 2 niniejszej dyrektywy, mogą być używane do świadczenia danej usługi do czasu ich zastąpienia lub zakończenia się ich cyklu życia, lecz nie dłużej niż przez 20 lat.**

Artykuł 28

Sprawozdanie i przegląd

Do dnia [...*proszę wstawić datę - pięć lat po wejściu w życie niniejszej dyrektywy*], a następnie co pięć lat, Komisja przedkłada Parlamentowi Europejskiemu, Radzie, Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu i Komitetowi Regionów sprawozdanie ze stosowania niniejszej dyrektywy.

1. Sprawozdanie to dotyczy między innymi, w świetle rozwoju sytuacji społecznej, gospodarczej i technologicznej, zmian w dostępności produktów i usług, **błokad technologicznych, barier dla innowacji** oraz skutków dla podmiotów gospodarczych i **dla** osób niepełnosprawnych, i podane są w nim dziedziny, w których należy zmniejszyć obciążenia, tak aby można było rozważyć potrzebę ewentualnego przeglądu niniejszej dyrektywy. W **sprawozdaniu ocenia się również skutki, jakie dla funkcjonowania rynku wewnętrznego ma stosowanie art. 12 niniejszej dyrektywy i wyjątku dotyczącego mikroprzedsiębiorstw świadczących usługi.**
2. Państwa członkowskie przekazują Komisji w należyтым terminie wszystkie informacje, które są dla niej niezbędne do sporządzenia takiego sprawozdania.
3. Sprawozdanie Komisji uwzględnia punkty widzenia zainteresowanych podmiotów gospodarczych i odpowiednich organizacji pozarządowych, w tym organizacji reprezentujących osoby niepełnosprawne [...].

Artykuł 29

Niniejsza dyrektywa wchodzi w życie dwudziestego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Artykuł 30

Niniejsza dyrektywa skierowana jest do państw członkowskich.

Sporządzono w [...] ,

W imieniu Parlamentu Europejskiego *W imieniu Rady*

Przewodniczący Przewodniczący

**WYMOGI DOSTĘPNOŚCI PRODUKTÓW I USŁUG, O KTÓRYCH TO WYMOGACH
MOWA W ART. 3⁴⁵****CZĘŚĆ I: OGÓLNE WYMOGI DOSTĘPNOŚCI DOTYCZĄCE WSZYSTKICH
PRODUKTÓW OBJĘTYCH NINIEJSZĄ DYREKTYWĄ ZGODNIE Z ART. 1 UST. 1**

Produkty muszą być projektowane i produkowane w taki sposób, aby zapewnione było ich jak najlepsze przewidywalne wykorzystanie przez osoby niepełnosprawne; produktom towarzyszą także mające dostępny charakter informacje o ich działaniu oraz o ich funkcjach ułatwiających dostęp.

1. Wymogi dotyczące udzielania informacji

- a) informacje na temat użytkowania produktu zamieszczone na samym produkcie (etykietowanie, instrukcje i ostrzeżenia) muszą:
 - (i) być możliwe do odbioru przez więcej niż jeden kanał sensoryczny;
 - (ii) być przedstawione w sposób zrozumiały⁴⁶;
 - (iii) być przedstawione w sposób umożliwiający ich percepcję;
 - (iv) być przedstawione za pomocą czcionki o odpowiednim rozmiarze i kształcie, z uwzględnieniem przewidywalnych warunków użytkowania oraz z zastosowaniem wystarczającego kontrastu i regulowanych odstępów między literami, wierszami i akapitami;
- b) instrukcje użytkowania produktu niezamieszczone na samym produkcie, ale udostępniane podczas użytkowania produktu lub w inny sposób (na przykład za pośrednictwem strony internetowej) – w tym instrukcje odnoszące się do funkcji produktu ułatwiających dostęp oraz ich aktywacji i ich interoperacyjności z rozwiązaniami wspomagającymi – muszą:
 - (i) być możliwe do odbioru przez więcej niż jeden kanał sensoryczny;
 - (ii) być przedstawione w sposób zrozumiały⁴⁷;
 - (iii) być przedstawione w sposób umożliwiający ich percepcję;
 - (iv) być przedstawione za pomocą czcionki o odpowiednim rozmiarze i kształcie, z uwzględnieniem przewidywalnych warunków użytkowania oraz z zastosowaniem wystarczającego kontrastu i regulowanych odstępów między literami, wierszami i akapitami;

⁴⁵ Numerację w załączniku I i załączniku Ia dostosowano do siebie, tak by były one paralelne.

⁴⁶ (Nota informacyjna, do usunięcia w ostatecznej wersji tekstu: Zgodnie z definicją w Wytycznych dotyczących dostępności treści internetowych (WCAG 2.0), do których odwołuje się również norma europejska EN 301 549 V1.1.2 (2015-04) *Accessibility requirements suitable for public procurement of ICT products and services in Europe*).

⁴⁷ Ibidem.

- (v) jeśli chodzi o treść, instrukcje muszą być możliwe do odbioru w formatach tekstowych umożliwiających tworzenie alternatywnych formatów wspomagających, które mogą być przedstawiane na różne sposoby i za pośrednictwem więcej niż jednego kanału sensorycznego; oraz
- (vi) powinna im towarzyszyć alternatywna prezentacja treści nietekstowych;
- (vii) obejmować opis interfejsu użytkownika produktu (obsługa, sterowanie i informacje zwrotne, dane wejściowe i wyjściowe), który jest przedstawiany zgodnie z pkt 2;
- (viii) obejmować opis funkcjonowania produktu, który jest zapewniany poprzez funkcje mające na celu uwzględnienie potrzeb osób niepełnosprawnych zgodnie z pkt 2;
- (ix) obejmować opis oprogramowania i sprzętu komputerowego łączących produkt z urządzeniami wspomagającymi.

2. Interfejs użytkownika i projektowanie uwzględniające potrzebę funkcjonalności:

Produkt, w tym jego interfejs użytkownika, powinien zawierać cechy, elementy i funkcje, które umożliwiają osobom niepełnosprawnym dostęp do produktu, jego percepcję, obsługę, zrozumienie sposobu jego działania i sterowanie nim:

- a) jeżeli produkt umożliwia komunikowanie się, w tym komunikację interpersonalną, obsługę, informację, sterowanie i orientację, musi to być możliwe przez więcej niż jeden kanał sensoryczny; powinno to obejmować rozwiązania alternatywne dla elementów wizualnych i dźwiękowych, elementów mowy i elementów dotykowych;
- b) jeżeli produkt wykorzystuje mowę, musi zapewniać alternatywne rozwiązania dla mowy i wprowadzania danych dźwiękowych dla komunikacji, obsługi, sterowania i orientacji;
- c) jeżeli produkt wykorzystuje elementy wizualne, musi zapewniać elastyczne rozwiązania dotyczące powiększania obrazu, zwiększania jasności i kontrastu dla komunikacji, informacji i obsługi, a także zapewniać interoperacyjność z urządzeniami wspomagającymi i programami umożliwiającymi nawigację po interfejsie;
- d) jeżeli produkt wykorzystuje kolor do przekazywania informacji, wskazania działania, które należy wykonać, wskazania konieczności reakcji ze strony użytkownika lub zaznaczenia pewnych elementów, musi zapewnić rozwiązanie alternatywne do stosowania kolorów;
- e) jeżeli produkt wykorzystuje sygnały dźwiękowe do przekazywania informacji, wskazania działania, które należy wykonać, wskazania konieczności reakcji ze strony użytkownika lub zaznaczenia pewnych elementów, musi zapewnić rozwiązanie alternatywne do stosowania sygnałów dźwiękowych;

- f) jeżeli produkt wykorzystuje elementy wizualne, musi zapewniać elastyczne sposoby poprawy wyrazistości wizji;
- g) jeżeli produkt wykorzystuje elementy dźwiękowe, musi zapewniać użytkownikowi możliwość sterowania głośnością i szybkością odtwarzania oraz lepsze parametry dźwiękowe, w tym redukcję interferencji ze strony sygnałów dźwiękowych pochodzących od okolicznych produktów i wyrazistość dźwięku;
- h) jeżeli produkt wymaga ręcznej obsługi i sterowania, musi umożliwiać sterowanie sekwencyjne i alternatywne rozwiązania dla zaawansowanych czynności motorycznych; należy unikać konieczności jednoczesnego manipulowania więcej niż jednym przełącznikiem/przyciskiem, które powinny być możliwe do rozróżnienia za pomocą dotyku;
- i) w produkcie nie stosuje się trybów pracy wymagających dużego zasięgu i dużej siły oddziaływania;
- j) produkt nie może wywoływać ataków padaczki fotogennej;
- k) przy korzystaniu z funkcji ułatwiających dostęp produkt musi chronić prywatność użytkownika;
- l) produkt musi zapewnić alternatywę dla identyfikacji biometrycznej i kontroli danych biometrycznych;
- m) produkt musi zapewniać spójność funkcji i zapewnić wystarczająco długi czas na interakcję oraz możliwość elastycznego dostosowywania czasu;
- n) produkt musi zapewniać oprogramowanie i sprzęt komputerowy służące do łączenia się z technologiami wspomagającymi;
- o) produkt musi spełniać następujące wymagania sektorowe:
 - (i) urządzenie końcowe do obsługi konsumentów mające interaktywne zdolności obliczeniowe wykorzystywane do usług łączności elektronicznej:
 - gdy poza porozumiewaniem głosowym oferuje możliwości porozumiewania się za pomocą tekstu, musi umożliwiać przetwarzanie tekstu w czasie rzeczywistym;
 - gdy poza porozumiewaniem głosowym i za pomocą tekstu lub w połączeniu z takimi sposobami porozumiewania się oferuje możliwości porozumiewania się za pomocą transmisji wideo, musi umożliwiać przeprowadzenie kompletnej rozmowy, obejmującej komunikację głosową zsynchronizowaną z tekstem przekazywanym w czasie rzeczywistym i transmisją wideo;
 - muszą unikać interferencji z urządzeniami wspomagającymi;
 - (ii) urządzenie końcowe do obsługi konsumentów mające interaktywne zdolności obliczeniowe, wykorzystywane do zapewniania dostępu do audiowizualnych usług medialnych:
 - oferuje osobom niepełnosprawnym elementy dostępności zapewniane przez dostawcę usług audiowizualnych dotyczące dostępu użytkownika, wyboru, sterowania i personalizacji oraz transmisji do urządzeń wspomagających.

**CZĘŚĆ II: WYMOGI DOSTĘPNOŚCI DOTYCZĄCE PRODUKTÓW,
O KTÓRYCH MOWA W ART. 1 UST. 1, Z WYJĄTKIEM TERMINALI
SAMOOBSŁUGOWYCH, O KTÓRYCH MOWA W ART. 1 UST. 1 LIT. B)**

W uzupełnieniu części I opakowaniom i instrukcjom produktów, o których mowa w niniejszej części, należy nadać dostępny charakter, aby zapewnić ich jak najlepsze przewidywalne wykorzystanie przez osoby niepełnosprawne. Oznacza to, że:

- a) opakowaniu produktu wraz z zamieszczonymi na nim informacjami (dotyczącymi np. otwierania, zamykania, stosowania, usuwania), w tym, w stosownych przypadkach, informacjom odnoszącym się do cech charakterystycznych produktu dotyczących dostępności, należy nadać dostępny charakter;
- b) instrukcje dotyczące instalacji, konserwacji, przechowywania i usuwania produktu, niezamieszczone na samym produkcie, ale udostępniane w inny sposób (np. za pośrednictwem strony internetowej), muszą spełniać przedstawione poniżej wymogi:
 - (i) być możliwe do odbioru przez więcej niż jeden kanał sensoryczny;
 - (ii) być przedstawione w sposób zrozumiały⁴⁸;
 - (iii) być przedstawione w sposób umożliwiający ich percepcję;
 - (iv) używać czcionki o odpowiednim rozmiarze i kształcie, z uwzględnieniem przewidywalnych warunków użytkowania oraz z zastosowaniem wystarczającego kontrastu i regulowanych odstępów między literami, wierszami i akapitami;
 - (v) treść instrukcji musi być możliwa do odbioru w formatach tekstowych umożliwiających tworzenie alternatywnych formatów wspomagających, które mogą być przedstawiane na różne sposoby i za pośrednictwem więcej niż jednego kanału sensorycznego, oraz
 - (vi) instrukcjom zawierającym treści nietekstowe powinny towarzyszyć alternatywne prezentacje tych treści.

⁴⁸ (Nota informacyjna, do usunięcia w ostatecznej wersji tekstu: Zgodnie z definicją w Wytycznych dotyczących dostępności treści internetowych (WCAG 2.0), do których odwołuje się również norma europejska EN 301 549 V1.1.2 (2015-04) *Accessibility requirements suitable for public procurement of ICT products and services in Europe*).

CZĘŚĆ III: OGÓLNE WYMOGI DOSTĘPNOŚCI DOTYCZĄCE WSZYSTKICH USŁUG OBJĘTYCH NINIEJSZĄ DYREKTYWĄ ZGODNIE Z ART. 1 UST. 2

Świadczenie usług powinno się odbywać w taki sposób, aby zapewnione było ich jak najlepsze przewidywalne wykorzystanie przez osoby niepełnosprawne; w tym celu należy uwzględnić następujące elementy:

- a) zapewnienie dostępności produktów wykorzystywanych w ramach świadczenia usług, zgodnie z częścią I niniejszego załącznika, oraz – w stosownych przypadkach – z częścią II;
- b) udzielanie informacji o funkcjonowaniu usługi oraz, w przypadku produktów wykorzystywanych w ramach świadczenia usług, udzielanie informacji o ich związku z usługą, ich cechach charakterystycznych dotyczących dostępności oraz ich interoperacyjności z urządzeniami i funkcjami wspomagającymi:
 - (i) zapewnianie odbioru informacji przez więcej niż jeden kanał sensoryczny;
 - (ii) przedstawianie informacji w sposób zrozumiały⁴⁹;
 - (iii) przedstawianie informacji użytkownikom w sposób umożliwiający im odbiór tych informacji;
 - (iv) udostępnianie treści informacji w formatach tekstowych umożliwiających tworzenie alternatywnych formatów wspomagających, które mogą być przedstawiane przez użytkowników na różne sposoby i za pośrednictwem więcej niż jednego kanału sensorycznego ;
 - (v) używanie czcionki o odpowiednim rozmiarze i kształcie, z uwzględnieniem przewidywalnych warunków użytkowania oraz z zastosowaniem wystarczającego kontrastu i regulowanych odstępów między literami, wierszami i akapitami ;
 - (vi) uzupełnianie treści nietekstowych alternatywnymi prezentacjami tych treści;
 - (vii) udzielanie informacji elektronicznych, potrzebnych do świadczenia usługi ,w sposób spójny i adekwatny, tak by były one zauważalne, funkcjonalne, zrozumiałe i solidne;
- c) zapewnianie dostępności stron internetowych – w tym powiązanych aplikacji internetowych i usług świadczonych za pomocą urządzeń mobilnych obejmujących aplikacje mobilne – w sposób spójny i adekwatny, tak by były zauważalne, funkcjonalne, zrozumiałe i solidne.

⁴⁹ (Nota informacyjna, do usunięcia w ostatecznej wersji tekstu: Zgodnie z definicją w Wytycznych dotyczących dostępności treści internetowych (WCAG 2.0), do których odwołuje się również norma europejska EN 301 549 V1.1.2 (2015-04) *Accessibility requirements suitable for public procurement of ICT products and services in Europe*).

CZĘŚĆ IV: DODATKOWE WYMOGI DOSTĘPNOŚCI DOTYCZĄCE KONKRETNÝCH USŁUG:

Świadczenie usług powinno się odbywać w taki sposób, aby zapewnione było ich jak najlepsze przewidywalne wykorzystanie przez osoby niepełnosprawne; w tym celu należy uwzględnić następujące funkcje, praktyki, strategie i procedury oraz zmiany w świadczeniu usług ukierunkowane na zaspokajanie potrzeb osób niepełnosprawnych:

(i) Łączność elektroniczna i zgłoszenia alarmowe:

- 1. Przekazywanie tekstu w czasie rzeczywistym w uzupełnieniu komunikacji głosowej;**
- 2. Zapewnienie kompletnej rozmowy, która poza komunikacją głosową obejmuje transmisję wideo;**
- 3. Zapewnienie, by zgłoszenia alarmowe z wykorzystaniem głosu, tekstu (w tym tekstu w czasie rzeczywistym) i, w stosownych przypadkach, transmisji wideo, były synchronizowane jako pełna konwersacja i przekazywane przez dostawców usługi łączności elektronicznej punktowi PSAP wskazanemu do odpowiadania na takie zgłoszenia.**

(ii) Usługi zapewniające dostęp do audiowizualnych usług medialnych:

- 1. [Udostępnianie zauważalnych, funkcjonalnych, zrozumiałych i solidnych elektronicznych przewodników po programach, które oferują informacje o możliwości dostępności,];**
- 2. Zapewnianie, by funkcje ułatwiające dostęp do audiowizualnych usług medialnych, o których mowa w art. 7 dyrektywy 2010/13/UE, były przekazywane w pełni i z jakością umożliwiającą ich dokładne wyświetlenie oraz zsynchronizowane z dźwiękiem i wideo, a jednocześnie by umożliwiały sterowanie ich wyświetlaniem i wykorzystywaniem przez użytkownika.**

(iii) E-booki:

- 1. Zapewnienie – w sytuacji gdy e-book zawiera oprócz tekstu także dźwięk – synchronizacji tekstu i dźwięku;**
- 2. Zapewnienie, by cyfrowe pliki e-booka nie uniemożliwiały prawidłowego funkcjonowania technologii wspomagających;**
- 3. Zapewnienie dostępu do treści, nawigacji po treści pliku i jego układzie graficznym (w tym dynamicznym układzie graficznym), struktury, elastyczności i możliwości wyboru sposobu prezentacji treści;**

4. **Zapewnienie, by były one wykrywalne, poprzez oferowanie informacji za pośrednictwem metadanych dotyczących ich funkcji ułatwiających dostęp;**
5. **Zapewnienie, by środki w zakresie zarządzania prawami cyfrowymi nie blokowały funkcji ułatwiających dostęp.**

(iv) Handel elektroniczny:

1. **Udzielanie informacji o dostępności sprzedawanych produktów i usług, jeżeli informacje te zostały udostępnione przez odpowiedzialny podmiot gospodarczy;**
2. **Zapewnienie dostępności funkcji służących identyfikacji, zachowaniu bezpieczeństwa i płatności, gdy stanowią one część dostarczanej usługi (a nie produktu), tak by były one zauważalne, funkcjonalne, zrozumiałe i solidne;**
3. **Zapewnienie zauważalnych, funkcjonalnych, zrozumiałych i solidnych metod identyfikacji, podpisów elektronicznych i usług płatności.**

(v) Usługi bankowe:

1. **Zapewnienie zauważalnych, funkcjonalnych, zrozumiałych i solidnych metod identyfikacji, podpisów elektronicznych i usług płatności.**

**PRZYKŁADY SPOSOBÓW SPEŁNIENIA WYMOGÓW DOSTĘPNOŚCI, KTÓRE
WYMIENIONO W ZAŁĄCZNIKU I; PRZYKŁADY REZULTATÓW, KTÓRE NALEŻY
OSIĄGNAĆ; LUB PRZYKŁADY ELEMENTÓW SPEŁNIENIA TYCH WYMOGÓW LUB
OSIĄGNIĘCIA REZULTATÓW**

**CZĘŚĆ I: OGÓLNE WYMOGI DOSTĘPNOŚCI DOTYCZĄCE WSZYSTKICH
PRODUKTÓW OBJĘTYCH NINIEJSZĄ DYREKTYWĄ ZGODNIE Z ART. 1 UST. 1**

Produkty muszą być projektowane i produkowane w taki sposób, aby zapewnione było ich jak najlepsze przewidywalne wykorzystanie przez osoby niepełnosprawne; produktom towarzyszą także mające dostępny charakter informacje o ich działaniu oraz o ich funkcjach ułatwiających dostęp.

1. Przykłady tego, jak należy spełniać wymogi dostępności dotyczące udzielania informacji
 - a) informacje na temat użytkowania produktu zamieszczone na samym produkcie (etykietowanie, instrukcje i ostrzeżenia) muszą:
 - (i) być możliwe do odbioru przez więcej niż jeden kanał sensoryczny (chodzi na przykład o zapewnienie informacji wizualnej i dotykowej lub wizualnej i dźwiękowej w miejscu, w którym należy wprowadzić kartę w terminalu samoobsługowym, tak by z informacji tej mogły skorzystać osoby niewidome i niesłyszące);
 - (ii) być przedstawione w sposób zrozumiały⁵⁰ (na przykład poprzez spójne stosowanie tego samego słownictwa lub jasnej i logicznej struktury, tak by osoby niepełnosprawne intelektualnie mogły je lepiej zrozumieć);
 - (iii) być przedstawione w sposób umożliwiający ich percepcję (chodzi na przykład o zapewnienie wypukłych oznaczeń dotykowych lub dźwięków wraz

⁵⁰ (Nota informacyjna, do usunięcia w ostatecznej wersji tekstu: Zgodnie z definicją w Wytycznych dotyczących dostępności treści internetowych (WCAG 2.0), do których odwołuje się również norma europejska EN 301 549 V1.1.2 (2015-04) *Accessibility requirements suitable for public procurement of ICT products and services in Europe*).

- z ostrzeżeniem tekstowym, tak by osoby niewidome mogły to ostrzeżenie odebrać);
- (iv) być przedstawione za pomocą czcionki o odpowiednim rozmiarze i kształcie, z uwzględnieniem przewidywalnych warunków użytkowania oraz z zastosowaniem wystarczającego kontrastu i regulowanych odstępów między literami, wierszami i akapitami (chodzi na przykład o zapewnienie, by tekst mogły odczytać osoby słabowidzące);
- b) instrukcje użytkowania produktu niezamieszczone na samym produkcie, ale udostępniane podczas użytkowania produktu lub w inny sposób (na przykład za pośrednictwem strony internetowej) – w tym instrukcje odnoszące się do funkcji produktu ułatwiających dostęp oraz ich aktywacji i ich interoperacyjności z rozwiązaniami wspomagającymi – muszą:
- (i) być możliwe do odbioru przez więcej niż jeden kanał sensoryczny (chodzi na przykład o dostarczanie plików elektronicznych, które mogą być odczytane przez komputer z czytnikiem ekranowym, tak by osoby niewidome mogły wykorzystać te informacje);
- (ii) być przedstawione w sposób zrozumiały⁵¹ (na przykład poprzez spójne stosowanie tego samego słownictwa lub jasnej i logicznej struktury, tak by osoby niepełnosprawne intelektualnie mogły je lepiej zrozumieć);
- (iii) być przedstawione w sposób umożliwiający ich percepcję (na przykład w formie napisów przy wyświetlaniu filmu z instrukcjami);
- (iv) być przedstawione za pomocą czcionki o odpowiednim rozmiarze i kształcie, z uwzględnieniem przewidywalnych warunków użytkowania oraz z zastosowaniem wystarczającego kontrastu i regulowanych odstępów między literami, wierszami i akapitami (chodzi na przykład o zapewnienie, by tekst mogły odczytać osoby słabowidzące);
- (v) jeśli chodzi o treść, instrukcje muszą być możliwe do odbioru w formatach tekstowych umożliwiających tworzenie alternatywnych formatów wspomagających, które mogą być przedstawiane na różne sposoby i za pośrednictwem więcej niż jednego kanału sensorycznego (chodzi na przykład o wydruk alfabetem Braille’a, tak by mogły je przeczytać osoby niewidome); oraz

⁵¹ Ibidem.

- (vi) powinna im towarzyszyć alternatywna prezentacja treści nietekstowych (na przykład do diagramu byłby dołączany opis tekstowy określający główne elementy lub opisujący najważniejsze działania).
- (vii) obejmować opis interfejsu użytkownika produktu (obsługa, sterowanie i informacje zwrotne, dane wejściowe i wyjściowe), który jest przedstawiany zgodnie z pkt 2;
- (viii) obejmować opis funkcjonowania produktu, który jest zapewniany poprzez funkcje mające na celu uwzględnienie potrzeb osób niepełnosprawnych zgodnie z pkt 2;
- (ix) obejmować opis oprogramowania i sprzętu komputerowego łączących produkt z urządzeniami wspomagającymi (chodzi na przykład o uwzględnienie w bankomacie gniazdka i oprogramowania, które umożliwi podłączenie słuchawek odbierających wyświetlony na ekranie tekst w formie dźwiękowej).

2. Przykłady tego, jak należy spełniać wymogi dostępności dotyczące interfejsu użytkownika i projektowania uwzględniającego potrzebę funkcjonalności:

Produkt, w tym jego interfejs użytkownika, powinien zawierać cechy, elementy i funkcje, które umożliwiają osobom niepełnosprawnym dostęp do produktu, jego percepcję, obsługę, zrozumienie sposobu jego działania i sterowanie nim.

- a) jeżeli produkt umożliwia komunikowanie się, w tym komunikację interpersonalną, obsługę, informację, sterowanie i orientację, musi to być możliwe przez więcej niż jeden kanał sensoryczny; powinno to obejmować rozwiązania alternatywne dla elementów wizualnych i dźwiękowych, elementów mowy i elementów dotykowych (chodzi na przykład o dostarczenie instrukcji w formie głosowej i tekstowej lub umieszczenie oznakowania dotykowego na klawiaturze, tak by osoby niewidome lub niedosłyszające mogły korzystać z produktu);
- b) jeżeli produkt wykorzystuje mowę, musi zapewniać alternatywne rozwiązania dla mowy i wprowadzania danych dźwiękowych dla komunikacji, obsługi, sterowania i orientacji (chodzi na przykład o zapewnienie, by terminal samoobsługowy wydający instrukcje głosowe wyświetlał je także w formie tekstu lub obrazów, tak by wymagane działanie mogły wykonać także osoby niesłyszące);

- c) jeżeli produkt wykorzystuje elementy wizualne, musi zapewniać elastyczne rozwiązania dotyczące powiększania obrazu, zwiększania jasności i kontrastu dla komunikacji, informacji i obsługi, a także zapewniać interoperacyjność z urządzeniami wspomagającymi i programami umożliwiającymi nawigację po interfejsie (chodzi na przykład o umożliwienie użytkownikom powiększenia tekstu, powiększenia konkretnego piktogramu lub zwiększenia kontrastu, tak by z przedstawionymi informacjami mogły zapoznać się osoby słabowidzące);
- d) jeżeli produkt wykorzystuje kolor do przekazywania informacji, wskazania działania, które należy wykonać, wskazania konieczności reakcji ze strony użytkownika lub zaznaczenia pewnych elementów, musi zapewnić rozwiązanie alternatywne do stosowania kolorów (chodzi na przykład o zapewnienie – oprócz możliwości wciśnięcia czerwonego lub zielonego przycisku w celu wyboru jednej z opcji – opisowego oznaczenia przycisków, tak by wyboru mogli dokonać daltoniści);
- e) jeżeli produkt wykorzystuje sygnały dźwiękowe do przekazywania informacji, wskazania działania, które należy wykonać, wskazania konieczności reakcji ze strony użytkownika lub zaznaczenia pewnych elementów, musi zapewnić rozwiązanie alternatywne do stosowania sygnałów dźwiękowych (chodzi na przykład o zapewnienie, by komputer, wydając sygnał błędu, mógł również wyświetlać tekst lub obraz informujący o błędzie, tak by komunikat o błędzie był zrozumiały dla osób niesłyszących);
- f) jeżeli produkt wykorzystuje elementy wizualne lub dźwiękowe, musi zapewniać elastyczne sposoby poprawy wyrazistości wizji i dźwięku (chodzi na przykład o umożliwienie dodatkowego kontrastu w obrazach pierwszego planu, tak by mogły je zobaczyć osoby niedowidzące);
- g) jeżeli produkt wykorzystuje elementy dźwiękowe, musi zapewniać użytkownikowi możliwość sterowania głośnością i szybkością odtwarzania oraz lepsze parametry dźwiękowe, w tym redukcję interferencji ze strony sygnałów dźwiękowych pochodzących od okolicznych produktów (chodzi na przykład o umożliwienie użytkownikowi telefonu wyboru poziomu głośności i zmniejszenie interferencji z aparatem słuchowym, tak by z telefonu mogły korzystać osoby niedosłyszące);

- h) jeżeli produkt wymaga ręcznej obsługi i sterowania, musi umożliwiać sterowanie sekwencyjne i alternatywne rozwiązania dla zaawansowanych czynności motorycznych; należy unikać konieczności jednoczesnego manipulowania więcej niż jednym przełącznikiem/przyciskiem, które powinny być możliwe do rozróżnienia za pomocą dotyku (chodzi na przykład o zwiększenie rozmiaru przycisków na ekranie dotykowym i odległości między nimi, tak by mogły je wciskać osoby dotknięte drżeniem);**
- i) w produkcie nie stosuje się trybów pracy wymagających dużego zasięgu i dużej siły oddziaływania (chodzi na przykład o zapewnienie, by wciskanie przycisków nie wymagało dużej siły, tak by mogły z nich korzystać osoby o mniejszej sprawności motorycznej);**
- j) produkt nie może wywoływać ataków padaczki fotogennej (chodzi na przykład o unikanie migoczących obrazów, tak by nie powodować zagrożenia dla osób cierpiących na padaczkę);**
- k) przy korzystaniu z funkcji ułatwiających dostęp produkt musi chronić prywatność użytkownika (chodzi na przykład o umożliwienie korzystania ze słuchawek, gdy bankomat udziela informacji głosowych);**
- l) produkt musi zapewnić alternatywne rozwiązanie dla identyfikacji biometrycznej i kontroli danych biometrycznych (chodzi na przykład o umożliwienie – jako alternatywy dla stosowania odcisków palca – blokowania i odblokowywania telefonu poprzez wybór hasła, tak by mogły to zrobić osoby, które nie mogą używać rąk);**
- m) produkt musi zapewniać spójność funkcji i zapewnić wystarczająco długi czas na interakcję oraz możliwość elastycznego dostosowywania czasu (chodzi na przykład o zapewnienie, by przy wykonywaniu konkretnego działania oprogramowanie reagowało w sposób przewidywalny, oraz o zapewnienie odpowiedniego czasu na wprowadzenie hasła, tak by osoby niepełnosprawne intelektualnie nie miały problemów z korzystaniem z danego oprogramowania);**
- n) produkt musi zapewniać oprogramowanie i sprzęt komputerowy służące do łączenia się z technologiami wspomagającymi (chodzi na przykład o połączenie z monitorem brajlowskim, tak by osoba niewidoma mogła korzystać z komputera);**

- o) produkt musi spełniać następujące wymogi sektorowe:**
- (i) urządzenie końcowe do obsługi konsumentów mające interaktywne zdolności obliczeniowe wykorzystywane do usług łączności elektronicznej:**
- **gdy poza porozumiewaniem głosowym oferuje możliwości porozumiewania się za pomocą tekstu, musi umożliwiać przetwarzanie tekstu w czasie rzeczywistym (chodzi na przykład o zapewnienie, by telefon komórkowy mógł obsługiwać konwersacje tekstowe w czasie rzeczywistym, tak by osoby niedosłyszące mogły aktywnie uczestniczyć w wymianie informacji);**
 - **gdy poza porozumiewaniem głosowym i za pomocą tekstu lub w połączeniu z takimi sposobami porozumiewania się oferuje możliwości porozumiewania się za pomocą transmisji wideo, musi umożliwiać przeprowadzenie kompletnej rozmowy, obejmującej komunikację głosową zsynchronizowaną z tekstem przekazywanym w czasie rzeczywistym i transmisją wideo;**
 - **musi unikać interferencji z urządzeniami wspomagającymi (chodzi na przykład o umożliwienie jednoczesnego korzystania z transmisji wideo do wyświetlania komunikatów w języku migowym oraz tekstu do wpisywania komunikatów, tak by umożliwić komunikację dwóch osób niesłyszących lub osoby niesłyszącej z osobą słyszącą).**
- (ii) urządzenie końcowe do obsługi konsumentów mające interaktywne zdolności obliczeniowe, wykorzystywane do zapewniania dostępu do audiowizualnych usług medialnych:**
- **oferuje osobom niepełnosprawnym elementy dostępności zapewniane przez dostawcę usług audiowizualnych dotyczące dostępu użytkownika, wyboru, sterowania i personalizacji oraz transmisji do urządzeń wspomagających (chodzi na przykład o zapewnienie, by napisy były przekazywane przez urządzenia typu set-top box umożliwiające ich wykorzystywanie przez osoby niesłyszące).**

CZĘŚĆ II: WYMOGI DOSTĘPNOŚCI DOTYCZĄCE PRODUKTÓW, O KTÓRYCH MOWA W ART. 1 UST. 1, Z WYJĄTKIEM TERMINALI SAMOObsługowych, o których mowa w art. 1 ust. 1 lit. b)

Przykłady tego, jak należy spełniać wymogi dostępności dotyczące opakowań i instrukcji:

- a) opakowaniu produktu wraz z zamieszczonymi na nim informacjami (dotyczącymi np. otwierania, zamykania, stosowania, usuwania), w tym, w stosownych przypadkach, informacjom odnoszącym się do cech charakterystycznych produktu dotyczących dostępności, należy nadać dostępny charakter (chodzi na przykład o wskazanie na opakowaniu, że telefon posiada funkcje ułatwiające dostęp osobom niepełnosprawnym);**
- b) instrukcje dotyczące instalacji, konserwacji, przechowywania i usuwania produktu, niezamieszczone na samym produkcie, ale udostępniane w inny sposób (np. za pośrednictwem strony internetowej), muszą spełniać przedstawione poniżej wymogi (w każdym z poniższych punktów przedstawiono stosowne przykłady):**
 - (i) być możliwe do odbioru przez więcej niż jeden kanał sensoryczny (chodzi na przykład o dostarczanie plików elektronicznych, które mogą być odczytane przez komputer z czytnikiem ekranowym, tak by osoby niewidome mogły wykorzystać te informacje);**
 - (ii) być przedstawione w sposób zrozumiały⁵² (na przykład poprzez spójne stosowanie tego samego słownictwa lub jasnej i logicznej struktury, tak by osoby niepełnosprawne intelektualnie mogły je lepiej zrozumieć);**

⁵² *(Nota informacyjna, do usunięcia w ostatecznej wersji tekstu: Zgodnie z definicją w Wytycznych dotyczących dostępności treści internetowych (WCAG 2.0), do których odwołuje się również norma europejska EN 301 549 V1.1.2 (2015-04) Accessibility requirements suitable for public procurement of ICT products and services in Europe).*

- (iii) być przedstawione w sposób umożliwiający ich percepcję (chodzi na przykład o zapewnienie wypukłych oznaczeń dotykowych lub dźwięków, gdy pojawia się ostrzeżenie tekstowe, tak by osoby niewidome mogły otrzymać ostrzeżenie);**
- (iv) używać czcionki o odpowiednim rozmiarze i kształcie, z uwzględnieniem przewidywalnych warunków użytkowania oraz z zastosowaniem wystarczającego kontrastu i regulowanych odstępów między literami, wierszami i akapitami (chodzi na przykład o zapewnienie, by tekst mogły odczytać osoby słabowidzące);**
- (v) treść instrukcji musi być możliwa do odbioru w formatach tekstowych umożliwiających tworzenie alternatywnych formatów wspomagających, które mogą być przedstawiane na różne sposoby i za pośrednictwem więcej niż jednego kanału sensorycznego (chodzi na przykład o wydruk alfabetem Braille’a, tak by instrukcje mogły przeczytać osoby niewidome); oraz**
- (vi) instrukcjom zawierającym treści nietekstowe powinny towarzyszyć alternatywne prezentacje tych treści (chodzi na przykład o dołączenie do diagramu opisu tekstowego określającego jego główne elementy lub opisującego najważniejsze działania).**

CZĘŚĆ III: OGÓLNE WYMOGI DOSTĘPNOŚCI DOTYCZĄCE WSZYSTKICH USŁUG OBJĘTYCH NINIEJSZĄ DYREKTYWĄ ZGODNIE Z ART. 1 UST. 2

Przykłady tego, jak należy spełniać wymogi dostępności dotyczące świadczenia usług w celu ich jak najlepszego przewidywalnego wykorzystania przez osoby niepełnosprawne:

- a) zapewnienie dostępności produktów wykorzystywanych w ramach świadczenia usług, zgodnie z częścią I niniejszego załącznika, oraz – w stosownych przypadkach – z częścią II;**
- b) udzielanie informacji o funkcjonowaniu usługi oraz, w przypadku produktów wykorzystywanych w ramach świadczenia usług, udzielanie informacji o ich związku z usługą, ich cechach charakterystycznych dotyczących dostępności oraz ich interoperacyjności z urządzeniami i funkcjami wspomagającymi:**
 - (i) zapewnianie odbioru informacji przez więcej niż jeden kanał sensoryczny (chodzi na przykład o dostarczanie plików elektronicznych, które mogą być odczytane przez komputer z czytnikiem ekranowym, tak by osoby niewidome mogły wykorzystać te informacje);**
 - (ii) przedstawianie informacji w sposób zrozumiały⁵³ (na przykład poprzez spójne stosowanie tego samego słownictwa lub jasnej i logicznej struktury, tak by osoby niepełnosprawne intelektualnie mogły je lepiej zrozumieć);**
 - (iii) przedstawianie informacji użytkownikom w sposób umożliwiający im odbiór tych informacji (chodzi na przykład o zapewnianie napisów przy wyświetlaniu filmu z instrukcjami);**
 - (iv) udostępnianie treści informacji w formatach tekstowych umożliwiających tworzenie alternatywnych formatów wspomagających, które mogą być przedstawiane przez użytkowników na różne sposoby i za pośrednictwem więcej niż jednego kanału sensorycznego (na przykład tak, by osoba niewidoma mogła wykorzystać plik do wydruku alfabetem Braille'a);**

⁵³ *(Nota informacyjna, do usunięcia w ostatecznej wersji tekstu: Zgodnie z definicją w Wytycznych dotyczących dostępności treści internetowych (WCAG 2.0), do których odwołuje się również norma europejska EN 301 549 V1.1.2 (2015-04) Accessibility requirements suitable for public procurement of ICT products and services in Europe).*

- (v) używanie czcionki o odpowiednim rozmiarze i kształcie, z uwzględnieniem przewidywalnych warunków użytkowania oraz z zastosowaniem wystarczającego kontrastu i regulowanych odstępów między literami, wierszami i akapitami (chodzi na przykład o zapewnienie, by tekst mogły odczytać osoby słabowidzące);
 - (vi) uzupełnianie treści nietekstowych alternatywnymi prezentacjami tych treści (chodzi na przykład o dołączenie do diagramu opisu tekstowego określającego jego główne elementy lub opisującego najważniejsze działania) oraz
 - (vii) udzielanie informacji elektronicznych, potrzebnych do świadczenia usługi, w sposób spójny i adekwatny, tak by były one zauważalne, funkcjonalne, zrozumiałe i solidne (na przykład gdy dostawca usługi oferuje klucz USB zawierający informacje o danej usłudze, informacje takie muszą mieć dostępny charakter).
- c) zapewnianie dostępności stron internetowych i usług świadczonych za pomocą urządzeń mobilnych, w tym aplikacji mobilnych, w sposób spójny i adekwatny, tak by takie strony i usługi były zauważalne, funkcjonalne, zrozumiałe i solidne (chodzi na przykład o zapewnianie tekstowego opisu obrazów, umożliwienie uruchomienia wszystkich funkcji za pośrednictwem klawiatury, zapewnienie odpowiedniego czasu na przeczytanie, zapewnienie, by treść pojawiała się i działała w sposób przewidywalny, zapewnienie kompatybilności z technologiami wspomagającymi, tak by osoby z różnymi rodzajami niepełnosprawności mogły czytać daną stronę internetową i z niej korzystać).

CZĘŚĆ IV: DODATKOWE WYMOGI DOSTĘPNOŚCI DOTYCZĄCE KONKRETNÝCH USŁUG:

Przykłady tego, jak należy spełniać wymogi dostępności dotyczące konkretnych usług:

(i) Łączność elektroniczna i zgłoszenia alarmowe:

- 1. Przekazywanie tekstu w czasie rzeczywistym w uzupełnieniu komunikacji głosowej (chodzi na przykład o zapewnienie, by osoba niedosłyszająca mogła pisać i odczytywać tekst w sposób interaktywny i w czasie rzeczywistym);**
- 2. Zapewnienie kompletnej rozmowy, która poza komunikacją głosową obejmuje transmisję wideo (chodzi na przykład o zapewnienie, by osoby niesłyszające mogły stosować język migowy do komunikacji między sobą);**
- 3. Zapewnienie, by zgłoszenia alarmowe z wykorzystaniem głosu, tekstu (w tym tekstu w czasie rzeczywistym) i, w stosownych przypadkach, transmisji wideo, były synchronizowane jako pełna konwersacja i przekazywane przez dostawców usług łączności elektronicznej punktowi PSAP wskazanemu do odpowiadania na takie zgłoszenia (chodzi na przykład o zapewnienie, by osoba z zaburzeniami mowy i słuchu, chcąc skorzystać połączenie tekstu, głosu i wideo, wiedziała, że takie zgłoszenie jest przekazywane przez sieć do służb ratunkowych);**

(ii) Usługi zapewniające dostęp do audiowizualnych usług medialnych:

- 1. [Udostępnianie zauważalnych, funkcjonalnych, zrozumiałych i solidnych elektronicznych przewodników po programach, które oferują informacje o możliwości dostępności,] (chodzi na przykład o zapewnienie, by osoba niewidoma mogła wybierać programy telewizyjne);**

2. **Zapewnianie, by funkcje ułatwiające dostęp do audiowizualnych usług medialnych, o których mowa w art. 7 dyrektywy 2010/13/UE, były przekazywane w pełni i z jakością umożliwiającą ich dokładne wyświetlenie oraz zsynchronizowane z dźwiękiem i wideo, a jednocześnie by umożliwiały sterowanie ich wyświetlaniem i wykorzystywaniem przez użytkownika (chodzi na przykład o zapewnienie, by wraz z audiowizualnymi treściami medialnymi przekazywane były napisy lub opis dźwiękowy).**

(iii) E-booki:

1. **Zapewnienie – w sytuacji gdy e-book zawiera oprócz tekstu także dźwięk – synchronizacji tekstu i dźwięku (chodzi na przykład o zapewnienie, by osoba z dysleksją mogła jednocześnie czytać tekst i go słuchać);**
2. **Zapewnienie, by cyfrowe pliki e-booka nie uniemożliwiały prawidłowego funkcjonowania technologii wspomagających (chodzi na przykład o umożliwienie synchronizacji tekstowych i dźwiękowych danych wyjściowych lub umożliwienie dokonywania zapisu przy użyciu monitora brajlowskiego);**
3. **Zapewnienie dostępu do treści, nawigacji po treści pliku i jego układzie graficznym (w tym dynamicznym układzie graficznym), struktury, elastyczności i możliwości wyboru sposobu prezentacji treści (chodzi na przykład o zapewnienie, by osoba niewidząca mogła skorzystać ze spisu treści lub przejść do innego rozdziału);**
4. **Zapewnienie, by były one wykrywalne, poprzez oferowanie informacji za pośrednictwem metadanych dotyczących ich funkcji ułatwiających dostęp (chodzi na przykład o zapewnienie, by informacje o ich funkcjach ułatwiających dostęp były możliwe do odbioru w pliku elektronicznym, tak by docierały do osób niepełnosprawnych);**
5. **Zapewnienie, by środki w zakresie zarządzania prawami cyfrowymi nie blokowały funkcji ułatwiających dostęp (chodzi na przykład o zapewnienie, by nie było blokad uniemożliwiających czytanie tekstu na głos, tak by osoby niewidome mogły przeczytać daną książkę).**

(iv) Handel elektroniczny:

- 1. Udzielanie informacji o dostępności sprzedawanych produktów i usług, jeżeli informacje te zostały udostępnione przez odpowiedzialny podmiot gospodarczy (chodzi na przykład o zapewnienie, by oferowane informacje o funkcjach ułatwiających dostęp do danego produktu nie były usuwane);**
- 2. Zapewnienie dostępności funkcji służących identyfikacji, zachowaniu bezpieczeństwa i płatności, gdy stanowią one część dostarczanej usługi (a nie produktu), tak by były one zauważalne, funkcjonalne, zrozumiałe i solidne (chodzi na przykład o zapewnienie głosowego dostępu do interfejsu użytkownika usługi płatniczej, by osoby niewidome mogły samodzielnie dokonywać zakupów przez internet);**
- 3. Zapewnienie zauważalnych, funkcjonalnych, zrozumiałych i solidnych metod identyfikacji, podpisów elektronicznych i usług płatności (chodzi na przykład o zapewnienie, by okna dialogowe dotyczące identyfikacji mogły być odczytywane przez czytniki ekranowe, tak by mogły z nich korzystać osoby niewidome).**

(v) Usługi bankowe:

- 1. Zapewnienie zauważalnych, funkcjonalnych, zrozumiałych i solidnych metod identyfikacji, podpisów elektronicznych i usług płatności (chodzi na przykład o zapewnienie, by okna dialogowe dotyczące identyfikacji mogły być odczytywane przez czytniki ekranowe, tak by mogły z nich korzystać osoby niewidome).**

PROCEDURA OCENY ZGODNOŚCI – PRODUKTY**1. Wewnętrzna kontrola produkcji**

[...] Wewnętrzna kontrola produkcji to procedura oceny zgodności, według której producent wywiązuje się z obowiązków określonych w pkt 2, 3 i 4 oraz zapewnia i deklaruje, na swoją wyłączną odpowiedzialność, spełnienie przez dane produkty [...] odpowiednich wymogów niniejszej dyrektywy.

2. Dokumentacja techniczna

Producent sporządza dokumentację techniczną. Dokumentacja umożliwia ocenę zgodności produktu z odpowiednimi wymogami dostępności, o których mowa w art. 3, a także – w przypadku gdy producent powołuje się na wyjątek przewidziany w art. 12 – wykazanie, że odpowiednie wymogi w zakresie dostępności wiązałyby się z zasadniczą zmianą lub nieproporcjonalnym obciążeniem. Dokumentacja techniczna określa jedynie odnośne wymagania i obejmuje, w stopniu odpowiednim dla takiej oceny, projekt, produkcję i działanie produktu.

Dokumentacja techniczna zawiera jako minimum, w stosownych przypadkach, następujące elementy:

- a) ogólny opis produktu.
- b) wykaz norm zharmonizowanych lub innych właściwych specyfikacji technicznych, do których odniesienia opublikowano w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*, stosowanych w całości lub częściowo, oraz opisy rozwiązań przyjętych w celu spełnienia odpowiednich wymogów określonych w art. 3, jeżeli takie normy zharmonizowane nie zostały zastosowane; w przypadku częściowego zastosowania norm zharmonizowanych w dokumentacji technicznej określa się, które części zostały zastosowane.

3. **Produkcja**

Producent wprowadza wszelkie niezbędne środki, aby proces wytwórczy i jego monitorowanie zapewniały zgodność produktów z dokumentacją techniczną, o której mowa w pkt 2, oraz z wymogami dostępności zawartymi w niniejszej dyrektywie.

4. **Oznakowanie zgodności i deklaracja zgodności**

4.1. Producent zamieszcza oznakowanie CE, o którym mowa w niniejszej dyrektywie, na każdym egzemplarzu produktu spełniającym mające zastosowanie wymogi zawarte w niniejszej dyrektywie.

4.2 Producent sporządza pisemną deklarację zgodności dla modelu produktu. W deklaracji zgodności określa się produkt, dla którego została ona sporządzona.

Kopia deklaracji zgodności zostaje udostępniona na żądanie właściwych organów.

5. **Upoważniony przedstawiciel**

Obowiązki **producenta** określone w pkt 4 mogą być, w jego imieniu i na jego odpowiedzialność, wypełniane przez upoważnionego przedstawiciela, pod warunkiem że zostały one wyszczególnione w pełnomocnictwie.

INFORMACJE DOTYCZĄCE USŁUG SPEŁNIAJĄCYCH WYMOGI DOSTĘPNOŚCI

1. Usługodawca dołącza w ogólnych zasadach i warunkach lub w równoważnym dokumencie informacje zawierające ocenę sposobu, w jaki usługa spełnia **określone w art. 3** wymogi dostępności. Informacje te, w których opisane są odnośne wymogi, obejmują, w stopniu odpowiednim dla takiej oceny, projekt i warunki świadczenia usługi. Oprócz informacji dla konsumentów określonych w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/83/UE⁵⁴ informacje te zawierają w stosownych przypadkach następujące elementy:
 - a) ogólny opis usługi w dostępnych formach;
 - b) opisy i wyjaśnienia niezbędne do zrozumienia warunków świadczenia usługi;
 - c) wyjaśnienie, w jaki sposób dana usługa spełnia odpowiednie wymogi dostępności określone w załączniku I.
2. Aby spełnić wymogi, o których mowa w pkt 1, usługodawca może stosować w całości lub częściowo normy zharmonizowane lub inne właściwe specyfikacje techniczne, odniesienia do których opublikowano w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.
3. Usługodawca dostarcza informacje wskazujące, że proces świadczenia usługi i jego monitorowanie będą zgodne z wymogami, o których mowa w pkt 1, oraz z odnośnymi wymogami dostępności zawartymi w niniejszej dyrektywie.

⁵⁴ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/83/UE z dnia 25 października 2011 r. w sprawie praw konsumentów, zmieniająca dyrektywę Rady 93/13/EWG i dyrektywę 1999/44/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz uchylająca dyrektywę Rady 85/577/EWG i dyrektywę 97/7/WE Parlamentu Europejskiego i Rady (Dz.U. L 304 z 22.11.2011, s. 64).

OCENA NIEPROPORCJONALNEGO OBCIĄŻENIA

Poziomy odniesienia do przeprowadzenia i udokumentowania oceny:

- 1. Stosunek kosztów netto związanych ze spełnieniem wymogów dostępności do ogólnych kosztów (wydatków operacyjnych i kapitałowych) produkcji, dystrybucji lub przywozu produktu lub świadczenia usługi, ponoszonych przez podmioty gospodarcze;**

Elementy stosowane do oceny kosztów netto związanych ze spełnieniem wymogów dostępności:

- a) kryteria dotyczące jednorazowych kosztów organizacyjnych do uwzględnienia w ocenie:**
 - koszty dodatkowych zasobów ludzkich dysponujących wiedzą fachową w zakresie dostępności**
 - koszty szkolenia zasobów ludzkich i nabywania kompetencji w zakresie dostępności**
 - koszty rozwijania nowych procesów w celu uwzględnienia kwestii dostępności w rozwoju produktu lub w świadczeniu usługi**
 - koszty opracowania materiałów z wytycznymi dotyczącymi dostępności**
 - jednorazowe koszty zapoznania się z prawodawstwem w zakresie dostępności**
- b) kryteria dotyczące bieżących kosztów produkcji i rozwoju do uwzględnienia w ocenie:**
 - koszty projektowania ułatwiających dostęp funkcji produktu lub usługi**
 - koszty ponoszone w procesach wytwórczych**
 - koszty testowania produktu lub usługi pod kątem dostępności**
 - koszty opracowania dokumentacji.**

2. Szacowane koszty i korzyści dla podmiotów gospodarczych, w tym dla procesów wytwórczych i inwestycji, w odniesieniu do szacowanej korzyści dla osób niepełnosprawnych, z uwzględnieniem liczby przypadków i częstotliwości korzystania z konkretnego produktu lub usługi.
3. Stosunek kosztów netto związanych z dostępnością do przychodów netto danego podmiotu gospodarczego ze sprzedaży.

Elementy stosowane do oceny kosztów netto związanych z dostępnością:

- a) kryteria dotyczące jednorazowych kosztów organizacyjnych do uwzględnienia w ocenie:
 - koszty dodatkowych zasobów ludzkich dysponujących wiedzą fachową w zakresie dostępności
 - koszty szkolenia zasobów ludzkich i nabywania kompetencji w zakresie dostępności
 - koszty rozwijania nowych procesów w celu uwzględnienia kwestii dostępności w rozwoju produktu lub w świadczeniu usługi
 - koszty opracowania materiałów z wytycznymi dotyczącymi dostępności
 - jednorazowe koszty zapoznania się z prawodawstwem w zakresie dostępności
- b) kryteria dotyczące bieżących kosztów produkcji i rozwoju do uwzględnienia w ocenie:
 - koszty projektowania ułatwiających dostęp funkcji produktu lub usługi
 - koszty ponoszone w procesach wytwórczych
 - koszty testowania produktu lub usługi pod kątem dostępności
 - koszty opracowania dokumentacji.